ԺԴ.00.03 - ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԹԵՐԱՊԻԱ
ՍԻՐՏ-ԱՆՈԹԱՅԻՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ռևմատիզմ. Պատճառները, ախտածագումը: Տարբեր փուլերի կազմաբանությունը: Դասակարգումը: Հիմնական արտահայտությունների կլինիկական պատկերը: Ընթացքի տարբերակները: Ախտորոշումը, չափանիշները: Բուժումը: Կանխարգելումը:

Վարակային էնդոկարդիտներ. Պատճառները: Ախտածագումը: Նպաստող գործոնները: Սուր և ձգձգվող սեպտիկ էնդոկարդիտի առանձնահատկությունները: Կլինիկան. հիվանդության սկզբի տարբերակները: Թրոմբոէմբոլիկ բարդությունները: Լաբորատոր տվյալները: Ախտորոշումը: Ընթացքը և ելքերը: Կանխատեսումը: Բուժումը. հակաբիոտիկների ընտրությունը, դեղաչափերը, տևողությունը, վիրաբուժական բուժման ցուցումները: Լիարժեք բուժման չափանիշները: Բարդությունների կանխարգելումը:

Սրտի ձեռքբերովի արատներ. Միթրալ փականի անբավարարություն: Պատճառները: Հեմոդինամիկայի փոփոխությունների ախտածագումը: Օրգանական և հարաբերական անբավարարությունը: Կլինիկական պատկերը: Ընթացքի փուլերը, ախտորոշումը: Կանխատեսումը, բուժումը, վիրաբուժական բուժման ցուցումները: Միթրալ պրոլապսի (արտանկման) պատճառները, հեմոդինամիկայի առանձնահատկությունները: Միթրալ փականի անբավարարություն: Ախտորոշումը: Կանխատեսումը, բուժումը:

Միթրալ ստենոզ: Պատճառները: Հեմոդինամիկայի փոփոխությունների ախտածագումը: Կլինիկական պատկերը, ընթացքի փուլերը: Հետազոտման գործիքային մեթոդների նշանակությունը ախտորոշման հարցում: Դեկոմպենսացիայի պատճառները: Բարդությունները: Կանխատեսումը, բուժումը, վիրաբուժական բուժման ցուցումները: Կանխարգելումը: Աորտալ փականի անբավարարություն: Պատճառները: Հեմոդինամիկայի փոփոխությունների ախտածագումը: Կլինիկական պատկերը, ընթացքի փուլերը: Հետազոտման գործիքային մեթոդները: Բարդությունները: Կանխա-

տեսումը Բուժումը, վիրաբուժական բուժման ցուցումները: Կանխարգելումը: Աորտալ ստենոզ: Պատճառները: Հեմոդինամիկայի փոփոխությունների ախտածագումը: Կլինիկական պատկերը, ընթացքի փուլերը: Հետազոտման գործիքային մեթոդները: Դեկոմպենսացիայի պատճառները: Բարդությունները: Կանխատեսումը: Բուժումը, վիրաբուժական բուժման ցուցումները: Կանխարգելումը: Եռփեղկ փականի անբավարարություն: Պատճառները: Հեմոդինամիկայի փոփոխությունների ախտածագումը: Օրգանական և հարաբերական անբավարարությունը: Կլինիկական պատկերը: Հետազոտման գործիքային մեթոդների նշանակությունը: Ընթացքը: Կանխատեսումը: Բուժումը, վիրաբուժական բուժման ցուցումները: Կանխարգելումը: Միտրալ-աորտալ, միտրալ-եռփեղկ և միտրալ-աորտալ-եռփեղկ սրտի արատներ: Նրանց ախտորոշումը, ստենոզի կամ անբավարարության գերակշռման հայտնաբերումը: Ընթացքի տարբերակները և բարդությունները: Կանխատեսման և բուժման առանձնահատկությունները:

Սրտի բնածին արատներ. Գենեզը, դասակարգումը: Ախտորոշման մեթոդները: Տարբերակիչ ախտորոշումը: Սրտի կատետերիզացիայի դերը ախտորոշման գործում: Բաց բոտալյան ծորան: Բուժումը, կանխատեսումը և ելքը: Աորտայի կոարկտացիա: Բուժումը, կանխատեսումը և ելքը: Միջնախասրտային և միջփորոքային միջնապատերի արատներ: Բուժումը, կանխատեսումը և ելքը:

Զարկերակային հիպերտենզիա. Պատճառները, ախտածագումը: Ռիսկի գործոնները: Դասակարգումը: Հիվանդության տարբեր փուլերի կլինիկական պատկերը: Թիրախ օրգանների ախտահարումը: Հեմոդինամիկ տարբերակները: Ընթացքը: Բարդությունները: Տարբերակիչ ախտորոշումը: Բուժման սկզբունքները: Կանխարգելումը: Ելքերը: Կանխատեսումը: Կանխարգելումը:

Սիմպտոմատիկ հիպերտենզիաներ. Տեսակները: Տարբերակիչ ախտորոշումը: Հետազոտման սխեման: Ռենովասկուլյար զարկերակային հիպերտենզիաներ. ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը: Էնդոկրին զարկերակային հիպերտենզիաներ: Քուշինգի հիվանդություն և համախտանիշ. ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը: Ֆեոքրոմոցիտոմա.

ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը: Ալդոստերոմա. Ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը: Հեմոդինամիկ հիպերտենզիաներ. ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը:

Աթերոսկլերոզ. Ախտածագումը: Ռիսկի գործոնները: Կլինիկական արտահայտությունների առանձնահատկությունները առավել հաճախակի հանդիպող լոկալիզացիաների դեպքում: Լաբորատոր, ռենտգենոլոգիական, գործիքային և անոթագրային հետազոտման մեթոդների նշանակությունը տարբեր տեղակայման աթերոսկլերոտիկ ախտահարումների ախտորոշման հարցում: Առաջնային և երկրորդային կանխարգելում: Դեղորայքների բուժական և կանխարգելիչ կիրառումը:

Սրտի իշեմիկ հիվանդություն. Հիմնահարցի ակտուալությունը (սոցիալական նշանակությունը, համաճարակաբանությունը): Ռիսկի գործոնները: Դասակարգումը: Ստենոկարդիա (կրծքային հեղձուկ): Ցավային համախտանիշի ախտածագումը (անատոմիական և ֆունկցիոնալ գործոնների դերը): Դասակարգումը: Սուր պսակային համախտանիշ: Անկայուն ստենոկարդիա. պաթոգենեզի հիմնական գործոնները: Դասակարգումը, հետազոտման սկզբունքները, բուժման առանձնահատկությունները: Սրտի իշեմիկ հիվանդության բուժման սկզբունքները: Առաջնային և երկրորդային կանխարգելումը: Կանխատեսումը:

Սրտամկանի ինֆարկտ. Համաճաճակաբանությունը, ռիսկի գործոնների տարածվածությունը: Ախտածագումը: Դասակարգումը: Ախտորոշումը. ԷՍԳ-ի դինամիկան: Q-ատամիկով և առանց Q ատամիկի սրտամկանի ինֆարկտի ախտորոշումը: Սրտամկանի ինֆարկտի ընթացքը, կլինիկական տարբերակները: Սրտամկանի ինֆարկտի բարդությունները: Սրտամկանի ինֆարկտի բուժումը: Վաղ հոսպիտալացման նշանակությունը: Բուժական մարտավարությունը տարբեր փուլերում: Կանխատեսումը:

Միոկարդիտները. Պատճառները և ախտածագումը: Դասակարգումը: Կլինիկական պատկերը: Ընթացքի տարբերակները: Բարդությունները: Ախտորոշումը. գործիքային և իմունաբանական մեթոդների նշանակությունը: Կանխատեսումը: Բուժումը: Հիմնական տարատեսակները:

Կարդիոմիոպաթիաներ. Հիպերտրոֆիկ կարդիոմիոպաթիաներ, հիմնական կլինիկական արտահայտությունները: Դիլատացիոն կարդիոմիոպաթիա: Հիմնական կլինիկական արտահայտությունները: Ախտորոշումը. Էխո-ՍԳ հնարավորությունները: Ընթացքը և բարդությունները: Բուժումը: Ռեստրիկտիվ կարդիոմիոպաթիա: Հիմնական կլինիկական արտահայտությունները: Ախտորոշումը. Էխո-ՍԳ հնարավորությունները: Ընթացքը և բարդությունները: Բուժումը: Երկրորդային կարդիոմիոպաթիաները (միոկարդիոդիստրոֆիաները): Հիմնական կլինիկական արտահայտությունները: Ախտորոշումը. Էխո-ՍԳ հնարավորությունները: Ընթացքը և բարդությունները: Բուժումը:

Պերիկարդիտները. Պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը: Չոր պերիկարդիտ: Կլինիկական պատկերը: Էքսուդատիվ պերիկարդիտ: Կլինիկական պատկերը: Ախտորոշումը, ռենտգենաբանական և Էխո-ՍԳ մեթոդների նշանակությունը: Սրտի տամպոնադա: Պերիկարդի պունկցիայի ցուցումները: Բուժումը (էթիոլոգիական և պաթոգենետիկ): Կպումային և կոնստրիկտիվ պերիկարդիտ. պատճառները, զարգացման մեխանիզմները և արյան շրջանառության խանգարումների առանձնահատկությունները, ախտորոշումը: Բուժումը, վիրաբուժական բուժման ցուցումները, կանխատեսումը:

Նեյրոցիրկուլյատոր դիստոնիա. Պատճառները և ախտածագումը: Դասակարգումը: Հիմնական համախտանիշները: Կլինիկական պատկերը: Ախտորոշման չափանիշները: Կանխատեսումը: Բուժման սկզբունքները:

Սրտային անբավարարություն. Սուր և խրոնիկական սրտային անբավարարության կլինիկական արտահայտությունները, աջ և ձախ փորոքային: Ախտորոշումը: Հետազոտման կլինիկական և լրացուցիչ մեթոդները: Կենսակերպի և սննդակարգի դերը բուժման հարցում: Բժշկական մարտավարության առանձնահատկությունները, հաշվի առնելով սրտային անբավարարության հիմքում ընկած պաթոլոգիան և հիվանդության փուլը: Բետա-պաշարիչների դերը խրոնիկական սրտային անբավարարության բուժման գործում: ԱՓՖ-ինհիբիտորների դերը խրոնիկական սրտային անբավարարության բուժման գործում: Միազամուղների դերը խրոնիկական սրտային անբավարարության բուժման գործում: Սրտային

գլիկոզիդների դերը խրոնիկական սրտային անբավարարության բուժման գործում: Սրտի փոխպատվաստման և այլ վիրաբուժական բուժման ցուցումները: Սրտային ասթմայի և թոքերի այտուցի բուժումը:

Սրտի ռիթմի և հաղորդականության խանգարումները. Դասակարգումը: Ախտորոշման մեթոդները: Էքստրասիստոլիա: Ախտածագումը: Բուժական մարտավարության սկզբունքները: Պարոքսիզմալ տախիկարդիա: Ախտածագումը: Նոպայի կլինիկական և ԷՍԳ պատկերը: Վերփորոքային և փորոքային պարոքսիզմալ տախիկարդիայի նոպաների անցկացման և կանխարգելման մարտավարությունը: Փորոքների վաղահաս գրգռման համախտանիշ: Ախտորոշումը: Կանխատեսումը: Շողացող առիթմիա: Ախտածագումը: Դասակարգումը: Կլինիկան: ԷՍԳ պատկերը: Ազդեցությունը հեմոդինամիկայի վրա: Բարդությունները: Մշտական և պարոքսիզմալ տարբերակների բուժումը: Նոպաների ախտադարձերի կանխարգելումը:

Փորոքների ֆիբրիլյացիա: Ախտածագումը: Կլինիկան: ԷՍԳ: Անհապաղ բուժական մարտավարությունը: Սինուսային հանգույցի թուլության համախտանիշ: Ախտորոշումը: Արհեստական ռիթմավարի ներպատվաստման ցուցումները: Հաղորդականության խանգարումները: Ախտածագումը: Դասակարգումը: Կլինիկան: Ախտորոշումը: Բարդությունները (Մորգանյի-Էդեմս-Ստոքսի համախտանիշ, սրտային անբավարարություն, ռիթմի խանգարումներ, սինկոպե):

ՇՆՉԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Թոքաբորբեր. Սահմանումը: Դասակարգումը: Պատճառները: Կլինիկական նշանները, ընթացքը, կանխատեսումը, բուժումը: Թոքաբորբի բարդությունները: Ծանրության աստիճանի գնահատումը, հոսպիտալացման ցուցումները: Թոքաբորբի բուժումը: Անտիբիոտիկի ընտրությունը:

Թոքաբորբերի ատիպիկ ձևերը: Էթիոլոգիան: Կլինիկական պատկերը: Ախտորոշումը: Բուժումը:

Թոքամզի հիվանդություններ. Պատճառագիտությունը (էթիոլոգիան): Դասակարգումը: **Թոքերի խրոնիկական օբստրուկտիվ հիվանդություն (խրոնիկական բրոնխիտ).** սահմանումն ըստ ԱՀԿ-ի, պատճառները, ախտածագումը: Օբստրուկցիայի որոշման մեթոդները: Բուժումը, կանխարգելումը: **Բրոնխաէկտազային հիվանդություն.**

կլինիկան, ախտորոշումը, տարբերակիչ ախտորոշումը: Բուժումը: **Թոքերի վարակային կազմալուծումները.** կլինիկան, ախտորոշումը: Տարբերակիչ ախտորոշումը: Բուժման սկզբունքները: **Բրոնխային ասթմա.** սահմանումը, դասակարգումը, պատճառները, ախտածագումը: Ախտորոշումը: Բուժումը՝ ընդհանուր դրույթներ: Ասթմատիկ վիճակի (ստատուսի) բուժումը:

Թոքային սիրտ. սահմանումը, սուրի և խրոնիկականի տարբերությունները: Խրոնիկական թոքային սիրտ. պատճառները, ախտածագումը դասակարգումը: Կլինիկական նշաններ: Ախտորոշումը: Բուժումը, կանխարգելումը: Թոքային զարկերակի թրոմբոէմբոլիա. պատճառները, ախտածագումը դասակարգումը: Կլինիկական պատկերը: Ախտորոշումը: Բուժումը, կանխարգելումը:

Սուր շնչառական անբավարարություն. Պատճառները, ախտածագումը: Դասակարգումը: Բուժումը, կանխարգելումը: Խրոնիկական շնչառական անբավարարություն: Պատճառները, ախտածագումը: Դասակարգումը: Բուժումը և կանխարգելումը:

Թոքերի տարածուն ներսփռանքով արտահայտվող հիվանդությունների տարբերակիչ ախտորոշումը. Իդիոպաթիկ ֆիբրոզացնող ալվեոլիտ (Համան-Ռիչի հիվանդություն). պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:

ՍՏԱՄՈՔՍ-ԱՂԻՔԱՅԻՆ ՈՒՂՈՒ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Գ**աստրոէզոֆագեալ ռեֆլյուքսային հիվանդություն**. Պատճառները, ախտածագումը: Բուժումը: **Խրոնիկական գաստրիտ.** սահմանումը, դասակարգումը, պատճառները (արտածին և ընդերածին գործոնները, HP), ախտածագումը: Կլինիկա: Ախտորոշում: **Խոցային հիվանդություն.** պատճառները, ախտածագումը (հիմնական և նպաստող գործոնները): Կլինիկան՝ կախված խոցի տեղակայումից: Ախտորոշումը: Ստամոքսի և ՏՄԱ խոցերի ընթացքի առանձնահատկությունները: Բարդությունները: Դեղորայքային բուժումը (HP-ի էռադիկացիա): Սիմպտոմատիկ խոցեր. տարատեսակները, բուժման առանձնահատկությունները:

Գրգռված աղու համախտանիշ. պատճառները, ախտածագումը: Դասակարգումը, ախտորոշումը: Բուժումը: **Բարակ աղիներում մանրէների հավելյալ աճի սինդրոմ (դիսբակտերիոզ).** ախտորոշումը, բուժումը: **Մալաբսորբցիայի և մալդիգեսցիայի համախտանիշեր.** պատճառները, ախտածագումը, բուժումը: **Էնտերոպաթիաներ (ցելիակիա, դիսախարիդազային անբավարարություն, իմունոդեֆիցիտներ և այլն).** կլինիկան, տարբերակիչ ախտորոշումը:

Աղիների բորբոքային հիվանդություններ. Ոչ սպեցիֆիկ խոցային կոլիտ.պատճառները, ախտածագումը: Դասակարգումը, կլինիկական պատկեր: Ախտորոշումը: Բուժումը: Կրոնի հիվանդություն. Պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը: Կլինիկան: Ախտորոշումը: Բուժումը:

Խրոնիկական պանկրեատիտ. Պատճառները, ախտածագումը: Կլինիկական պատկերը: Ախտորոշումը: Բուժումը:

Լեղապարկի, լեդուղիների հիվանդություններ. Լեղաքարային հիվանդություն: Պատճառները և ախտածագումը: Լեղաքարերի տեսակները: Կլինիկական պատկերը: Հիմնական կլինիկական համախտանիշները: Ցավային և դիսպեպտիկ տարբերակները: Ախտորոշումը: Բուժումը: Խրոնիկական ոչ քարային խոլեցիստիտ: Պատճառները և ախտածագում: Կլինիկական պատկերը: Ախտորոշման չափանիշները: Բարդությունները: Բուժումը: Առաջնային սկլերոզացնող խոլանգիտ: Ախտորոշումը և բուժումը: Հետխոլեցիստէկտոմիկ համախտանիշ: Ախտորոշումը և բուժումը:

Խրոնիկական հեպատիտներ. Պատճառները: Ախտածագումը: Դասակարգումը: Կլինիկալաբորատոր համախտանիշները: Տարբերակիչ ախտորոշումը: Բուժումը: Աուտոիմուն հեպատիտ: Պատճառները, ախտածագումը: Ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Լյարդի դեղորայքային ախտահարումներ: Ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Վիլսոնի հիվանդություն: Ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Ոչ ալկոհոլային ճարպային հեպատոզ: Ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:

Ալկոհոլային լյարդ: Ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:
Լյարդի ցիռոզներ. սահմանումը, պատճառները, ախտածագումը: Դասակարգումը: կլինիկակազմաբանական համախտանիշները: Ընթացքը: Ախտորոշման չափանիշները: Լյարդի ցիռոզի բարդությունները: Դեղորայքային բուժումը: Բարդությունների կանխարգելումը և բուժումը:

ԵՐԻԿԱՄՆԵՐԻ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Խրոնիկական գլոմերուլոնեֆրիտ. պատճառները, ախտածագումը: Կլինիկական դասակարգումը: Հետազոտման լաբորատոր և գործիքային մեթոդների նշանակությունը, ախտորոշման ճշտումը: **Խրոնիկական պիելոնեֆրիտ.** պատճառները, ախտածագումը: Դասակարգումը, կլինիկան, հիմնական ախտանիշների պատճառները: բուժումը, կանխարգելումը: **Երիկամների ամիլոիդոզ.** պատճառները, դասակարգումը: Կլինիկական պատկերը, փուլերը: **Տուբուլոինտերստիցիալ նեֆրոպաթիա.** պատճառները, ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: **Երիկամների դեղորայքային ախտահարում.** ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: **Նեֆրոտիկ համախտանիշ.** պատճառները, ախտածագումը: Կլինիկական պատկերը: Տարբերակիչ ախտորոշումը և բուժումը նեֆրոտիկ սինդրոմով հանդես եկող հիվանդությունների դեպքում: **Սուր երիկամային անբավարարություն.** պատճառները, ախտածագումը: Կլինիկական պատկերը, փուլերը: Բուժումը՝ ըստ փուլերի, հեմոդիալիզի ցուցումները, ելքերը, կանխատեսումը, կանխարգելումը: **Խրոնիկական երիկամային անբավարարություն.** պատճառները, ախտածագումը: Հիմնական կլինիկական համախտանիշները: Բուժումը. Կենսակերպը, սննդակարգը:

ԱՐՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Սակավարյունություններ. Սակավարյունությունների դասակարգումը: Երկաթ պակասուրդային սակավարյունություններ: Պատճառները: Օրգա-

նիզմում երկաթի պակասուրդի զարգացման փուլերը: Մեգալոբլաստային (հիպերքրոմ) սակավարյունություններ: B12-ֆոլա-պակասուրդային սակավարյունություններ: B12 վիտամինի օրգանիզմ ներմուծման ուղիները: Հեմոլիտիկ սակավարյունություններ: Դասակարգումը: Ընդհանուր նշանները:

Խրոնիկական միելոլեյկոզ. Հիմնական կլինիկական համախտանիշները: Ընթացքը, փուլերը: **Խրոնիկական լիմֆոլեյկոզ.** Կլինիկական պատկերը: Ախտորոշում: **Պոլիցիտեմիա:** Կլինիկական պատկերը: Հիմնական կլինիկական համախտանիշները: Բուժումը: **Լիմֆոգրանուլոմատոզ.** Պատճառները: Ախտածագումը: Դասակարգումը: Կլինիկական տարբերակները: Հիվանդության կլինիկական պատկերը՝ կախված փուլից: Բուժումը: **Միելոմային հիվանդություն.** Ախտածագումը: Դասակարգումը: Ախտորոշումը:

Թրոմբոցիտոպենիկ ծիրանեցան (պուրպուրա). Հիմնական պատճառները, ախտածագումը: Կլինիկական արտահայտությունները: Ախտորոշումը: Սիմպտոմատիկ թրոմբոցիտոպենիաները: Բուժումը:

ՌԵՎՄԱՏՈԼՈԳԻԱ

Համակարգային կարմիր գայլախտ. Պատճառները, ախտածագումը: Կլինիկական պատկերը: Ախտորոշման չափանիշները: Բուժումը, կանխարգելումը: **Համակարգային կարծրամաշկություն (սկլերոդերմիա).** դասակարգումը, կլինիկական պատկերը, օրգանների և համակարգերի ախտահարումները, լաբորատոր փոփոխությունները: Ախտորոշման չափանիշները: **Դերմատոմիոզիտ/պոլիմիոզիտ.** պատճառները, ախտածագումը: Կլինիկական պատկերը (մաշկի, մկանների, ներքին օրգանների և համակարգերի ախտահարումները): **Շյոգրենի հիվանդություն և համախտանիշ.** պատճառները, ախտածագումը: Դասակարգումը, ախտորոշումը: Բուժումը, կանխարգելումը: **Ռևմատոիդ արթրիտ:** Սահմանումը: Տարածվածությունը: Պատճառները, ախտածագումը: Դասակարգումը: Կլինիկական պատկերը՝ ըստ ընթացքի փուլերի, ակտիվության և ներքին օրգանների և համակարգերի ներգրավումը ախտընթացում: Ախտորոշման չափանիշները: **Անկիլոզացնող սպոնդիլոարթրիտ.** պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը,

ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: **Ռեակտիվ հոդաբորբեր.** պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: **Համակարգային վասկուլիտներ.** պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը: Ախտորոշման, բուժման և կանխարգելման ընդհանուր սկզբունքները:

Օսթեոարթրիտ (դեֆորմացնող օսթեոարթրոզ). Սահմանումը, պատճառները, ախտածագումը: Կլինիկական պատկերը, տարատեսակները և ընթացքի փուլերը: Ախտորոշման չափանիշները: Բուժման սկզբունքները: **Հոդատապ (պոդագրա).** սահմանումը, տարածվածությունը, պատճառները, ախտածագումը ախտորոշման չափանիշները, բուժումը, կանխարգելումը: **Պարբերական հիվանդություն.** պատճառը, ախտածագումը: Կլինիկա: Ախտորոշում: Բուժում:

ԷՆԴՈԿՐԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Շաքարային դիաբետ. Դասակարգումը: Տիպ 1 շաքարային դիաբետի պատճառները, ախտածագումը: Դասակարգումը: Տիպ 2 շաքարային դիաբետի պատճառները, ախտածագումը: Կետոացիդոտիկ կոմայի էթիոպաթոգենեզը և կլինիկական դրսևորումները: Հիպոգլիկեմիկ կոմայի էթիոպաթոգենեզը և կլինիկական դրսևորումները: Լակտացիդեմիկ կոմայի էթիոպաթոգենեզը և կլինիկական դրսևորումները: **Ոչ շաքարային դիաբետ.** պատճառները, ախտածագումը, կլինիկական դրսևորումները, բուժումը: **Հիպերպրոլակտինեմիայի համախտանիշ.** պատճառները, ախտածագումը, կլինիկական դրսևորումները: **Ակրոմեգալիա.** պատճառները, ախտածագումը, կլինիկական դրսևորումները, բուժումը: **Իցենկո-Քուշինգի հիվանդություն.** կլինիկական դրսևորումները, բուժումը: **Նյարդային անոռեքսիա.** ախտորոշումը, բուժումը: **Ֆեոխրոմոցիտոմա.** պատճառները, ախտածագումը: կլինիկական դրսևորումները, բուժումը:

Ադիսոնի հիվանդություն. պատճառները, ախտածագումը, կլինիկական դրսևորումները: **Վահանաձև գեղձի հիվանդություններ.** Հիպոթիրեոզ. պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը: Կլինիկական պատկերը, բուժումը: Դիֆուզ տոքսիկ խպիպ. պատճառները, ախտածագումը:

Կլինիկական դրսևորումները: Ճարպակալում. Էթիոպաթոգենետիկ դասակարգումը, ախտորոշումը:

ՌԱԶՄԱԴԱՇՏԱՅԻՆ ԹԵՐԱՊԻԱ

Թերապևտիկ օգնության կազմակերպումը գործող բանակում, արտակարգ իրավիճակներում և պատերազմական պայմաններում. Թերապևտիկ պրոֆիլի հիվանդների բուժ. օգնության կազմակերպումը էվակուացիայի էտապներում (բժշկական տեսակավորում, բժշկական օգնության ձևերը և ծավալները, էվակուացիայի սկզբունքները):

Սուր ճառագայթային հիվանդություն. Սահմանումը: Իոնիզացնող ճառագայթման ուղղակի և անուղղակի վնասող ազդեցության ախտածագումը: Դասակարգումը: Բուժումը: Կանխատեսումը:

Խրոնիկական ճառագայթային հիվանդություն. Ծանրության աստիճանները և կլինիկական ընթացքի փուլերը: Ծանրության աստիճանի գնահատման չափանիշները: Բուժումը: Կանխատեսումը: Ռազմաբժշկական փորձաքննությունը: Ներքին ճառագայթման դեպքում հիվանդության առանձնահատկությունները: Բժշկական օգնությունը էվակուացիայի փուլերում: **Հրազեն վերքերից առաջացող ընդհանուր համախտանիշները (շոկ, թարախառեղորբտիվ տենտ, սեպսիս, վերքային հյուծում).** Ներքին օրգանների հիվանդությունները վերքերի, կոնտուզիաների և ջերմային վնասվածքների դեպքում: Թոքերի, սրտի, լյարդի, երիկամների, աղեստամոքսային ուղու, արյան համակարգի առաջնային և երկրորդային ախտահարումների, վարակաբորբոքային, թարախային, թունային (տոքսիկ), իմուն ախտահարումները: Ներքին օրգանների՝ գլխուղեղի, վեգետատիվ նյարդային համակարգի, թոքերի, աղեստամոքսային ուղու ախտահարումները պայթյունային ալիքով վնասման դեպքում. ախտածագումը, կլինիկան, բուժումը էվուկուացիայի տարբեր փուլերում, կանխատեսումը: **Այրվածքային հիվանդություն.** Ընթացքի փուլերը: Ընդհանուր ախտաբանական համախտանիշները (այրվածքային շոկ, թունառեզորբտիվ տենդ, թարախառեզորբտիվ տենդ, սեպսիս, այրվածքային հյուծում): Ներքին օրգանների առաջնային և

երկրորդային փոփոխությունները: Ախտածագումը, կլինիկան, բուժումը էվուկուացիայի տարբեր փուլերում, կանխատեսումը:

ՊՐՈՖԵՍԻՈՆԱԼ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Պրոֆեսիոնալ հիվանդությունների սահմանումը, խմբավորումը՝ ըստ պատճառների, գերազանցապես ախտահարվող օրգան-համակարգերի: Պնևմոկոնիոզներ: Դասակարգումը: Սիլիկոզ. պատճառները, ախտածագումը: Թրթռումային (վիբրացիոն) հիվանդություն: Սահմանումը, պատճառները, ախտածագումը: Հիվանդության փուլերը, ախտորոշումը: Ածխածնի օքսիդով թունավորումները. կլինիկան, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Ամիդային միացումներով թունավորումները. Կլինիկան, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Նիտրոմիացումներով թունավորումները. կլինիկան, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ս.Ս.Դաղբաշյան, Ա.Հ. Զախարյան և այլք - Սակավարյունություններ. Փոխներարկաբանության հիմունքներ: Ուս.ձեռն. Ե. ԵՊԲՀ. 2008թ.
2. Թոքաբանություն: Խմբ. Ա.Մ. Մինասյան, Ն.Հ. Մարտիրոսյան, Ուս. ձեռնարկ: Երևան 2012:
3. Սիրտանոթային համակարգի հիվանդություններ: Խմբ. Հ.Ս. Սիսակյան, Ա.Ա.Այվազյան, Ուսումնական ձեռնարկ: ԵՊԲՀ, 2011թ.
4. Ա.Մ. Մինասյան, Տ.Գ. Ալավերդյան, Նեֆրոլոգիա՝ Ուս. ձեռնարկ: Երևան 2014.
5. Davidson's Principles and Practice of Medicine 19th Edition.
6. Harrison’s Principles of Internal Medicine. 18thedition, 2005.Vol.1 and 2.
7. Диоагностика и лечение внутренних болезней. Руководство для врачей в 3-х томах. Под общей редакцией Ак. РАМН Ф.И. Комарова. Москва, Медицина-1996
8. Мурашко В.В., Струтинский А.В. Электрокардиография. – М.: Медицина, 1991.
9. Ройтберг Г. Е. Внутренние болезни. Система органов дыхания (руководство для врачей, с А. В. Струтынским). М.: Бином, 2005. 472 с.
10. Ройтберг Г. Е. Внутренние болезни. Система органов пищеварения (с А. В. Струтынским). 2-е изд. 574 с. М.: МЕДпресс-информ, 2011.

11. Ройтберг Г. Е. Внутренние болезни. Сердечно-сосудистая система (руководство для врачей, с А. В. Струтынским). М.: 904 стр. 2-е изд., перераб. и доп. М.: МЕДпресс-информ, 2011.
12. Ройтберг Г. Е. Внутренние болезни. Внутренние болезни. Печень, желчевыводящие пути, поджелудочная железа. 648 стр. МЕДпресс-информ 2013.
13. Хегглин Р. Дифференциальная диагностика внутренних болезней. Пер. с нем. – М.: Медицина, 1993.
14. Шилов Е. М. Нефрология. Учебное пособие для послевузовского образования 2007.
15. Шулутко Б.И., Макаренко С.В., Стандарты диагностики и лечения внутренних болезней. 2005г.

2. ԹՈՔԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Արտաքին շնչական ֆունկցիայի գնահատման թեստեր. սպիրոմետրիա, սպիրոգրաֆիա: **Սուր ռեսպիրատոր հիվանդություններ.** Ախտորոշումը, բուժումը: **Թոքաբորբեր.** Սահմանումը, տարածվածությունը: Դասակարգումը: Պատճառները: Կլինիկական ընդհանուր նշանները: Կրուպոզ թոքաբորբ: Պատճառը, ախտածագումը, կլինիկական բնորոշ նշանները, ընթացքը, կանխատեսումը, բուժումը: Բլթային թոքաբորբ: Էթիոլոգիան: Կլինիկական պատկերը: Ախտորոշումը: Օջախային թոքաբորբ: Էթիոլոգիան: Կլինիկական պատկերը: Ախտորոշումը: Բլթային և օջախային թոքաբորբերի տարբերակիչ ախտորոշումը: Ախտորոշումը: Թոքաբորբերի ատիպիկ ձևերը. խլամիդիային և լեգիոնելային թոքաբորբեր: Էթիոլոգիան: Կլինիկական պատկերը: Ախտորոշումը: Բուժումը: Թոքաբորբերի ատիպիկ ձևերը. միկոպլազմային և վիրուսային թոքաբորբեր: Էթիոլոգիան: Կլինիկական պատկերը: Ախտորոշումը: Բուժումը: Ստաֆիլոկոկային, ֆրիդլենդերյան թոքաբորբեր: Էթիոլոգիան: Կլինիկական պատկերը: Ախտորոշումը: Բուժումը: Թոքաբորբի բարդությունները: Ծանրության աստիճանի գնահատումը, հոսպիտալացման ցուցումները: Թոքաբորբի բուժումը: Անտիբիոտիկի ընտրությունը: Բուժումը ըստ ծանրության աստիճանի: Օջախային թոքաբորբ: Պատճառները, ախտածագումը, կլինիկական բնորոշ նշանները, ընթացքը, կանխատեսումը, բուժումը: Միկոպլազմային թոքա-

բորբեր: Պատճառները, ախտածագումը, կլինիկական բնորոշ նշանները, ընթացքը, կանխատեսումը, բուժումը: Խլամիդիային թոքաբորբեր: Պատճառները, ախտածագումը, կլինիկական բնորոշ նշանները, ընթացքը, կանխատեսումը, բուժումը: Լեգիոնելային թոքաբորբ: Պատճառը, ախտածագումը, կլինիկական բնորոշ նշանները, ընթացքը, կանխատեսումը, բուժումը: Ստաֆիլակոկային թոքաբորբ: Պատճառները, ախտածագումը, կլինիկական բնորոշ նշանները, ընթացքը, կանխատեսումը, բուժումը: Ֆրիդլենդերյան թոքաբորբ: Պատճառը, ախտածագումը, կլինիկական բնորոշ նշանները, ընթացքը, կանխատեսումը, բուժումը: Հեմոֆիլային թոքաբորբ: Պատճառը, ախտածագումը, կլինիկական բնորոշ նշանները, ընթացքը, կանխատեսումը, բուժումը: Կապտաթարախային ցուպիկով պայմանավորված թոքաբորբ: Պատճառը, ախտածագումը, կլինիկական բնորոշ նշանները, ընթացքը, կանխատեսումը, բուժումը: Պնևմոցիստային թոքաբորբ: Պատճառը, ախտածագումը, կլինիկական բնորոշ նշանները, ընթացքը, կանխատեսումը, բուժումը: Վիրուսային թոքաբորբեր: Պատճառները, ախտածագումը, կլինիկական բնորոշ նշանները, ընթացքը, կանխատեսումը, բուժումը: Երկրորդային թոքաբորբեր: Պատճառները, ախտածագումը, կլինիկական բնորոշ նշանները, ընթացքը, կանխատեսումը, բուժումը: Թոքաբորբեր – բարդությունները. հոսպիտալիզացիայի ցուցումները. Պատճառային թերապիան. ախտածագումային թերապիան: Թոքաբորբի բուժման արդյունավետության գնահատումը:

Թոքամզի հիվանդություններ. Պատճառագիտությունը (էթիոլոգիան): Դասակարգումը: Կլինիկան: Հետազոտությունները: Բուժումը: Պլևրալ էքսուդատի հետազոտությունը: Տարբերակիչ ախտորոշումը: Կլինիկական տարբերակները, ախտածագումային մեխանիզմները և պատճառները: Չոր և էքսուդատիվ պլևրիտների էթիոլոգիան, կլինիկան: Չոր և էքսուդատիվ պլևրիտների բարդությունները: Ախտորոշումը: Բուժումը: Էքսուդատիվ պլևրիտների էթիոլոգիան: Ախտորոշումը: Պլևրալ էքսուդատի հետազոտությունը: Տարբերակիչ ախտորոշումը:

Քրոնիկական բրոնխիտ. Քրոնիկական ոչ օբստրուկտիվ բրոնխիտ: Էթիոպաթոգենեզը: Կլինիկական պատկերը: Թոքերի խրոնիկական օբստրուկտիվ հիվանդություն (խրոնիկական բրոնխիտ). սահմանումն

ըստ ԱՀԿ-ի, պատճառները, ախտածագումը: Թոքերի խրոնիկական օբստրուկտիվ հիվանդություն (խրոնիկական բրոնխիտ). օբստրուկցիայի որոշման մեթոդները: Թոքերի խրոնիկական օբստրուկտիվ հիվանդություն (խրոնիկական բրոնխիտ). բուժումը, կանխարգելումը:

Բրոնխոէկտատիկ հիվանդություն. Էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, մորֆոլոգիան, դասակարգումը, կլինիկան: Ախտորոշումը: Բուժումը: Բարդությունները, բուժումը: **Թոքերի վարակային կազմալուծումները.** Կլինիկան, ախտորոշումը: Տարբերակիչ ախտորոշումը: Բուժման սկզբունքները:

Բրոնխային ասթմա. Բրոնխային ասթմա. սահմանումը, տարածվածությունը, դասակարգումը պատճառները, ախտածագումը, ախտորոշումը: Բրոնխային ասթմա. բուժումը. ընդհանուր դրույթներ: Նոպայի բուժումը (ճնշումը): Ասթմատիկ վիճակի (ստատուսի) բուժումը: Սրացումների բուժումը: Բազիսային բուժումը՝ ըստ ընթացքի: Բրոնխիալ ասթմայի հատուկ կլինիկական ձևերը: Պաթոգենեզը: Կլինիկական պատկերը:

Բրոնխիալ ասթմայի հատուկ ձևերի բուժումը: Ասթմատիկ վիճակ: Կլինիկական պատկերը ըստ շրջանների: Բուժումը:

Թոքային սիրտ. Սահմանումը, սուրի և խրոնիկականի տարբերությունները: Սուր թոքային սիրտ: Էթիոպաթոգենեզը: Կլինիկան: Ախտորոշումը: Բուժումը: Խրոնիկական թոքային սիրտ. պատճառները, ախտածագումը. դասակարգումը. ախտորոշումը. բուժումը, կանխարգելումը: Թոքային զարկերակի թրոմբոէմբոլիա. պատճառները. ախտածագումը. Դասակարգումը. Ախտորոշումը. բուժումը, կանխարգելումը:

Սուր շնչառական դիսթրես համախտանիշ. Էթիոպաթոգենեզը: Կլինիկան: Ախտորոշումը: Տարբերակիչ ախտորոշումը: Բուժումը:

Շնչառական անբավարարություն. Սուր շնչառական անբավարարություն. պատճառները, ախտածագումը. դասակարգումը. ախտորոշումը. բուժումը, կանխարգելումը: Խրոնիկական շնչառական անբավարարություն. պատճառները, ախտածագումը. դասակարգումը. ախտորոշումը. բուժումը և կանխարգելումը: **Թոքերի տարածուն ներսփռանքով արտահայտվող հիվանդությունների տարբերակիչ ախտորոշումը.** Էկզոգեն ալերգիկ ալվեոլիտ. պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը,

ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Գուդպասչերի համախտանիշ. Պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը. Ախտորոշումը. Բուժումը. Կանխարգելումը: Թոքերի իդիոպաթիկ հեմոսիդերոզ. պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը. Ախտորոշումը. Բուժումը. կանխարգելումը: Շարակցական հյուսվածքի համակարգային հիվանդությունների դեպքում դիտվող թոքերի ախտահարումները. ախտածագումը, դասակարգումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Բժշկածին սերմնացրումներ (յաթրոգեն դիսսեմինացիաներ). պատճառները. ախտածագումը. Դասակարգումը. ախտորոշումը. բուժումը. կանխարգելումը: Իդիոպաթիկ ֆիբրոզացնող ալվեոլիտ (Համան-Ռիչի հիվանդություն). պատճառները. Ախտածագումը. դասակարգումը. ախտորոշումը. բուժումը. կանխարգելումը: Հիստիոցիտոզ X և թոքային ալվեոլյար պրոտեինոզ. պատճառները. ախտածագումը. դասակարգումը. Ախտորոշումը. բուժումը. կանխարգելումը: Սարկոիդոզ: Էթիոպաթոգենեզ (սարկոիդային գրանուլեմաների առանձնահատկությունները): Սարկոիդոզ. դասակարգումը. կլինիկան. ախտորոշումը. բուժումը:

Թոքային ալվեոլյար միկրոլիթիազ և թոքերի լեյոմիոմատոզ. պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: **Թոքի քաղցկեղ.** պատճառները, ախտածագումը: Դասակարգումն ըստ փուլերի: Կենտրոնական և ծայրամասային քաղցկեղ: Կլինիկա: Մետաստազները և տեղակայումը: Ատելեկտազները: Ախտորոշման մեթոդները: Վիրաբուժական բուժման հնարավորությունները:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Գ.Ե. Ռոյտբերգ և Ա.Վ. Ստրուտինսկի, Ուսումնական ձեռնարկ, Թոքաբանություն, Ա.Մ. Մինասյանի և այլոց խմբ., Ե. 2012, 350էջ:
2. Окороков А.Н., Диагностика болезней внутренних органов: Том 3. Диагностика болезней органов дыхания 2000 г.
3. Ройтберг Г. Е. Внутренние болезни. Система органов дыхания (руководство для врачей, с А. В. Струтынским). М.: Бином, 2005. 472 с.
4. Чучалин А.Г., Рациональная фармакотерапия заболеваний органов дыхания. 2004 г.
5. Чучалин А.Г., Стандарты по диагностике и лечению больных хронической обструктивной болезнью легких. 2005 г.

6. Чучалин А.Г.. Клинические рекомендации. Пульмонология. 2007 г.

3. ԳԱՍՏՐՈԷՆՏԵՐՈԼՈԳԻԱ

Կերակրափողի հիվանդություններ. Գաստրոէզոֆագեալ ռեֆլյուքսային հիվանդություն: Պատճառները, ախտածագումը: Դասակարգումը: Կլինիկական նշաններ: Ախտորոշումը: Բուժումը: Որկորի պեպտիկ խոց: Պատճառները, ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Որկորի ախալազիա: Պատճառները, ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Ստոծանու որկորային ացքի ճողվածք: Պատճառները, ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Որկորի քաղցկեղ: Պատճառները, ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:

Ստամոքսի և 12-մատնյա աղու հիվանդություններ. Խրոնիկական գաստրիտ. սահմանումը, դասակարգումը, պատճառները (արտածին և ընդերածին գործոնները, HP), ախտածագումը: Խրոնիկական գաստրիտ. Ախտորոշումը (ներդիտում, կենսազննում). ստամոքսի սեկրետոր ֆունկցիայի որոշումը: Անբավարար և պահպանված կամ բարձր հյութազատությամբ խրոնիկական գաստրիտներ. կլինիկական առանձնահատկությունները: Անբավարար և պահպանված կամ բարձր հյութազատությամբ խրոնիկական գաստրիտներ. բուժումը (սննդակարգը, դեղորայքային բուժումը, ուղեկցող հիվանդությունների բուժումը): Խոցային հիվանդություն. Պատճառները, ախտածագումը (հիմնական և նպաստող գործոնները). Կլինիկան կախված խոցի տեղակայումից. ախտորոշումը. Անամնեզի, ֆիզիկալ, գործիքային, լաբորատոր հետազոտությունների նշանակությունը. ստամոքսի և ՏՄԱ խոցերի ընթացքի առանձնահատկությունները. Բարդությունները. թափածակում (պերֆորացիա), արնահոսություն, թափանցում (պենետրացիա), ստամոքսաելքի կամ ՏՄԱ նեղացում, պերիգաստրիտ, պերիդուոդենիտ: Խոցային հիվանդության հատուկ ձևերը. պիլորիկ անցքի խոց, հետկոճղեզային խոցեր, բազմակի, հսկա, յուվենիլ և ծերունական տարիքի խոցեր: Խոցային հիվանդություն. տարբերակիչ ախտորոշումը: Ստամոքսի քաղցկեղի առաջնային խոցային

ձևը: Սիմպտոմատիկ խոցեր. տարատեսակները, բուժման առանձնահատկությունները: Խոցային հիվանդություն. Սննդակարգը: Խոցային հիվանդություն. Դեղորայքային բուժումը (HP-ի էռադիկացիա, պրոտոնային պոմպի ինհիբիտորներ). դեղորայքային բուժումը (հիստամինային ընկալիչների պաշարիչներ, անմիջական թթվամարիչներ, լորձաթաղանթի ռեգեներացիայի խթանիչներ). վիրաբուժական բուժման ցուցումները. բուժման մարտավարությունը կախված տեղակայումից, տարատեսակից, տարիքից, բարդությունների առկայությունից:

Ստամոքսի քաղցկեղ: Տարածվածությունը, նպաստող գործոնները: Նախաքաղցկեղային վիճակները: Կլինիկական պատկերը: “Փոքր նշանների համախտանիշը”: Կլինիկական արտահայտությունների կապը լոկալիզացիայի, աճի տարատեսակի, ախտընթացի տարածվածության, բարդությունների առկայության հետ: Ստամոքսի քաղցկեղ. ընթացքի տարբերակները. հիվանդության փուլերը. ախտորոշումը. բուժումը. վիրաբուժական բուժման և քիմիաթերապիայի հնարավորությունները. կանխատեսումը:

Աղիների հիվանդություններ. Գրգռված աղու համախտանիշ. Պատճառները, ախտածագումը. դասակարգումը. ախտորոշումը. բուժումը: Բարակ աղիներում մանրէային հավելյալ աճի սինդրոմ (դիսբակտերիոզ). ախտորոշումը. բուժումը: Մալաբսորբցիայի և մալդիգեսցիայի համախտանիշեր: Պատճառները, ախտածագումը, բուժումը: Էնտերոպաթիաներ (ցելիակիա, դիսախարիդազային անբավարարություն, իմունոդեֆիցիտներ և այլն). կլինիկան, տարբերակիչ ախտորոշումը: Ոչ սպեցիֆիկ խոցային կոլիտ. պատճառները. ախտածագումը. դասակարգումը. Կլինիկական նշանները. ախտորոշումը. տարբերակիչ ախտորոշումը. բուժումը: Կրոնի հիվանդություն. Պատճառները. ախտածագումը, դասակարգումը. ախտորոշումը. տարբերակիչ ախտորոշումը. բուժումը: Կեղծ թաղանթային կոլիտ. պատճառը, ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը:

Հելմինտոզները. Հիմնական կլինիկական համախտանիշները. ալերգիկ փուլի համախտանիշ, հելմինտի միգրացիայի հետ կապված համախտանիշ, ինտոքսիկացիոն փուլի համախտանիշ:

Լյարդի, թոքերի և այլ օրգանների էխինոկոկոզ. կլինիկական պատկերը. ախտորոշումը. բուժումը. կանխարգելումը: Ասկարիդոզ. կլինիկական պատկերը, ախտորոշումը: Դիֆիլոբոտրիոզ. կլինիկական պատկերը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Օպիստորխոզ. կլինիկական պատկերը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Տրիխինիլյոզ. կլինիկական պատկերը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Տենիոզ. կլինիկական պատկերը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Տենիարինխոզ. կլինիկական պատկերը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Ֆասցիոլյոզ. կլինիկական պատկերը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:

Տարբերակիչ ախտորոշման հարցեր. Հեմոռագիկ սինդրոմով ուղեկցվող աղեստամոքսային հիվանդությունների տարբերակիչ ախտորուշումը և բուժումը: Տարբերակիչ ախտորոշումը և բուժումը այն հիվանդությունների, որոնք հանդես են գալիս լուծով կամ փորկապությամբ: Սրտխառնոցի և փսխման տարբերակիչ ախտորոշումը: Տարբերակիչ ախտորոշումը և բուժումը այն հիվանդությունների, որոնք հանդես են գալիս հեպատոմեգալիայով և հեպատոլիենալ համախտանիշով:

Ենթաստամոքսային գեղձի հիվանդություններ. Սուր պանկրեատիտ: Պատճառները, ախտածագումը: Կլինիկական պատկերը: Բուժումը: Խրոնիկական պանկրեատիտ – պատճառները. ախտածագումը. առաջնային և երկրորդային պանկրեատիտները. Կլինիկական պատկերը: Ենթաստամոքսային գեղձի ֆունկցիայի որոշման և հետազոտման գործիքային մեթոդների դերը ախտորոշման հարցում: Խրոնիկական պանկրեատիտ - տարբերակիչ ախտորոշումը ենթաստամոքսային գեղձի քաղցկեղի հետ. սննդակարգը. տարբերակված բուժումը՝ կախված հիվանդության ձևից և փուլից: Վիրաբուժական բուժման ցուցումները:

Լեղապարկի և լեղուղիների հիվանդություններ. Լեղաքարային հիվանդություն - պատճառները և ախտածագումը: Նախատրամադրող գործոնները: Տեղային գործոնները: Լեղաքարերի տեսակները: Կլինիկական պատկերը: Հիմնական կլինիկական համախտանիշները: Լեղային խիթ: Ախտորոշումը: Բարդությունները: Վիրաբուժական բուժման ցուցումները և հակացուցումները: Կոնսերվատիվ բուժման հնարա-

վորությունները: Լեղային խիթի նոպայի ճնշումը: Պերօրալ լուծիչներով բուժումը: Խրոնիկական ոչ քարային խոլեցիստիտ: Պատճառները և ախտածագումը: Կլինիկական պատկերը: Խրոնիկական ոչ քարային խոլեցիստիտ: Ախտորոշման չափանիշները: Գործիքային ախտորոշման հնարավորությունները: Բարդությունները: Բուժումը (սննդակարգը, դեղորայքային բուժումը սրացումների դեպքում, ֆիզիոթերապիա, սանատորկուրորտային բուժումը): Կանխատեսումը:

Բիլիար համակարգի դիսկինեզիաներ: Ախտորոշումը և բուժումը:

Առաջնային սկլերոզացնող խոլանգիտ: Ախտորոշումը և բուժումը:

Հետխոլեցիստէկտոմիկ համախտանիշ: Ախտորոշումը և բուժումը:

Լյարդի հիվանդություններ. Խրոնիկական հեպատիտներ - Պատճառները (վիրուսներ, ալկոհոլ, արտադրական վնասակար գործոններ, դեղորայքներ): Ախտածագումը: Վիրուսի պահպանման և իմունաբանական խանգարումների դերը: Կազմաբանությունը: Դասակարգումը: Տարբեր ձևերի ընթացքի առանձնահատկությունները: Կլինիկալաբորատոր համախտանիշները (բորբոքման, ցիտոլիզի, խոլեստազի, բջջային անբավարարության): Ախտորոշումը: Պունկցիոն կենսազննման, գերձայնային, ռեդիոլոգիական և իմունաբանական մեթոդների դերը: Տարբերակիչ ախտորոշումը լյարդի ճարպային հեպատոզի և բարորակ հիպերբիլիրուբինեմիաների հետ: Սուր լյարդային անբավարարություն: Բուժումը, կախված ակտիվությունից: Ստերոիդների և իմունոդեպրեսանտների նշանակման ցուցումները: Հեպատոպրոտեկտորների հնարավորությունները:

Աուտոիմուն հեպատիտ: Պատճառները, ախտածագումը: Ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Լյարդի դեղորայքային ախտահարումներ: Ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Վիլսոնի հիվանդություն: Ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Ոչ ալկոհոլային ճարպային հեպատոզ: Ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Ալկոհոլային լյարդ: Ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Լյարդի ցիռոզներ – սահմանումը. Պատճառները. ախտածագումը. դասակարգումը. կլինիկակազմաբանական համախտանիշները. ընթացքը.

Կլինիկական ախտորոշման հնարավորությունները. գործիքային և լաբորատոր ախտորոշման հնարավորությունները: Լյարդի ցիռոզի բարդությունները - Ցիռոզ-քաղցկեղ, լյարդային էնցեֆալոպաթիա և կոմա. արնահոսություններ, անեմիա, հիպերսպլենիզմ. այտուցային և ասցիտային համախտանիշներ. լյարդաբջջային և լյարդաշունտային ան-բավարարություն: Լյարդի ցիռոզի բուժումը - սննդակարգը. Դեղորայ-քային բուժումը. բարդությունների կանխարգելումը և բուժումը: Լյարդի քաղցկեղ - տարածվածությունը. նպաստող գործոնները. դասակար-գումը. կլինիկական պատկերը. ախտորոշման հնարավորությունները: Գործիքային հետազոտման մեթոդները. Գերձայնային հետազոտություն, սկենավորում, լապարոսկոպիա: Կանխատեսումը: Բուժումը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Harrison's Gastroenterology and Hepatology, Derived from Harrison's Principles of Internal Medicine, 17th Edition. 2010.
2. Ивашкин В.Т., Болезни печени и желчевыводящих путей. 2002 г.
3. Комаров Ф.И., Гребенев А.Л.Руководство по гастроэнтерологии. Том 3. 720 стр., 1996 г.
4. Ройтберг Г. Е. Внутренние болезни. Система органов пищеварения (с А. В. Струтынским). 2-е изд. 574 с. М.: МЕДпресс-информ, 2011.
5. Ройтберг Г. Е. Внутренние болезни. Внутренние болезни. Печень, желчевыводящие пути, поджелудочная железа. МЕДпресс-информ 2013. 648 стр.
6. Хазанов, Калинин, Логинов: Гастроэнтерология и гепатология. Диагностика и лечение. Руководство для врачей. 848 стр., 2013 г.
7. Шерлок Ш., Дули Дж. Заболевания печени и жёлчных путей. 864 стр., 1999 г.

4. ՆԵՖՐՈԼՈԳԻԱ

Երիկամի ֆունկցիայի գնահատման թեստեր. Մեզի կլինիկական հետազոտում: Երիկամների հետազոտման գործիքային մեթոդներ: Երիկամի բիոպսիա: Ցուցումները: բարդությունները: Համախտանիշները նեֆրոլոգիայում: Պրոտեինուրիա: Հեմատուրիա: Լեյկոցիտուրիա: Նեֆրոտիկ համախտանիշ: Նեֆրիտիկ համախտանիշ :

Երիկամային հիպերտենզիա. Երիկամային հիպերտենզիա: Դասակարգում: Զարկերակային հիպերտենզիա երիկամի պարենքիմայի ախտահարման դեպքում: Երիկամի ախտահարման դեպքում զարկերակային հիպերտենզիայի ընթացքը: բարդությունները: Բուժական մոտեցումները:

Գլոմերուլոնեֆրիտներ. Սուր գլոմերուլոնեֆրիտ. պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը. կլինիկական պատկերը, հիմնական կլինիկական համախտանիշները. կլինիկական ձևերը և ընթացքի տարբերակները. պարակլինիկական հետազոտությունների նշանակությունը, ախտորոշման չափանիշները. ընթացքը. ելքը. կանխատեսումը. բուժումը. կենսակերպը, սննդակարգը, իմունաճնշիչ և այլ դեղորայքների կիրառումը. կանխարգելումը: Սուր նեֆրիտ տարած հիվանդների վարումը:

Խրոնիկական գլոմերուլոնեֆրիտ. պատճառները, ախտածագումը. կազմաբանությունը. կլինիկական դասակարգումը. կազմաբանական դասակարգումը. հետազոտման լաբորատոր և գործիքային մեթոդների նշանակությունը, ախտորոշման ճշտումը. ընթացքը, ելքերը տարբեր ձևերի դեպքում. բուժումը (կենսակերպը, սննդակարգը, ստերոիդային, իմունասուպրեսիվ, հակաագրեգանտային, հակամակարդիչ և այլն). նեֆրոպրոտեկտիվ պատրաստուկները. սանատոր-կուրորտային բուժումը, հիվանդների վարումը (դիսպանսերիզացիա), երկրորդային կանխարգելումը:

Պիելոնեֆրիտ. Խրոնիկական պիելոնեֆրիտ. պատճառները. ախտածագումը, ախտածագումը, օջախային վարակի դերը, դասակարգումը. կլինիկան. հիմնական ախտանիշերի պատճառները, հետազոտման մեթոդները. ախտորոշումը, բուժումը. վիրաբուժական բուժման ցուցումները, կանխարգելումը:

Երիկամների ամիլոիդոզ. պատճառները, դասակարգումը: Ախտածագումը և մորֆոգենեզը. կլինիկական պատկերը, փուլերը. հետազոտման լաբորատոր մեթոդները, երիկամի, լնդի և ուղիղ աղու լորձաթաղանթի, ինչպես նաև ենթամաշկային բջջանքի պունկցիոն կենսազննման նշանակությունը. ընթացքը, ելքերը. բուժումը ըստ փուլերի, ընթացքի դանդաղեցման կամ հետզարգացման հնարավորությունները, հիվանդների վարումը (դիսպանսերիզացիա), կանխարգելումը:

Տուբուլոինտերստիցիալ նեֆրոպաթիա. պատճառները, ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:
Երիկամների դեղորայքային ախտահարում. ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: **Դիաբետիկ նեֆրոպաթիա.** Ախտածագումը, ախտորոշումը. բուժումը, կանխարգելումը:
Երիկամների ախտահարումը համակարգային հիվանդությունների դեպքում. Երիկամների ախտահարումը հոդատապի (պոդագրայի) դեպքում: Ախտածագումը, ախտորոշումը: Բուժումը, կանխարգելումը: Երիկամների ախտահարումը համակարգային հիվանդությունների դեպքում: Ախտածագումը, ախտորոշումը. տարբերակիչ ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Երիկամների ախտահարումը համակարգային վասկուլիտների դեպքում: Գուդպասչերի համախտանիշ: Կլինիկա: Ախտորոշում: Բուժում: Հակաֆոսֆոլիպիդային համախտանիշ: Հեմոլիտիկ-ուրեմիկ սինդրոմ: **Երիկամների պոլիկիստոզ.** Դասակարգում: **Երիկամների տուբերկուլյոզ.** Ախտածագումը: Կլինիկա: **Երիկամների ախտահարումը հղիության ընթացքում.** Ախտածագումը: Ախտորոշումը, տարբերակիչ ախտորոշումը: Երիկամների ախտահարումը հղիության ընթացքում: Բուժումը, կանխարգելումը:
Նեֆրոտիկ համախտանիշ. պատճառները, ախտածագումը, կլինիկական պատկերը. լաբորատոր ախտորոշումը. բուժումը, ուլտրաֆիլտրացիայի ցուցումները: Տարբերակիչ ախտորոշումը և բուժումը նեֆրոտիկ սինդրոմով հանդես եկող հիվանդությունների դեպքում:
Երիկամային անբավարավություն. Սուր երիկամային անբավարարություն. պատճառները, ախտածագումը. կլինիկական պաատկերը, փուլերը. բուժումը՝ ըստ փուլերի, հեմոդիալիզի ցուցումները, ելքերը, կանխատեսումը, կանխարգելումը: Խրոնիկական երիկամային անբավարարություն. պատճառները, ախտածագումը. հիմնական կլինիկական համախտանիշները. փուլային ընթացքը. պատճառ հանդիսացած հիվանդության ախտորոշումը. բուժումը. կենսակերպը, սննդակարգը: Ջրաէլեկտրոլիտային հավասարակշռության շտկումը: Խրոնիկական երիկամային անբավարարության բուժումը. ախտանիշային բուժման հնարավորությունները. բուժումը. հեմոդիալիզի ցուցումները և նրա հնարավորու-

թյունները. երիկամի փոխպատվաստման ցուցումները: Խրոնիկական երիկամային անբավարարության բուժումը. կանխատեսումը հիմքում ընկած տարբեր հիվանդությունների և տարբեր բուժման դեպքերում:

Երիկամների ուռուցքային հիվանդությունները թերապևտի պրակտիկայում. Տարբերակիչ ախտորոշումը միզասեռական օրգանների այլ հիվանդություններից: **Երիկամների իշեմիկ հիվանդություն.** Ախտածագում: Ախտորոշում: Կլինիկա: Բուժում:

Ալկոհոլային նեֆրոպաթիա. Ախտածագում: պաթոգենեզ: Կլինիկա:

Երիկամների քրոնիկ հիվանդություն. Ախտածագում: Դասակարգում: Ախտորոշում: Բուժման ընդհանուր մոտեցումներ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Նեֆրոլոգիա, Ա.Մ. Մինասյան, Տ.Գ. Ալավերդյան, Ուս. ձեռն. Ե. 2014.
2. Harrison's Principles of Internal Medicine. 18th edition, 2005. Vol.1 and 2.
3. Мухин Н.А., Тареева И.Е. Диагностика и лечение болезней почек. 2011.
4. Тареева И.Е. Нефрология. 2000.
5. Шилов Е. М. Нефрология. Учебное пособие для послевузовского образования 2007.

5. ՌԵՎՄԱՏՈԼՈԳԻԱ

Հոդային համախտանիշ. Սեռոնեգատիվ և սեռոպոզիտիվ արթրիտներ: Ախտորոշման մեթոդներ: Տարբերակիչ ախտորոշում:

Համակարգային կարմիր գայլախտ – պատճառները. ախտածագումը. դասակարգումը. կլինիկական պատկերը. օրգանների և համակարգերի ախտահարումները. լաբորատոր փոփոխությունները. ախտընթացի ակտիվության աստիճանները. ախտորոշման չափանիշները. բուժումը, կանխարգելումը: Գայլախտային նեֆրիտ: Դասակարգումը:

Համակարգային կարծրամաշկություն (սկլերոդերմիա). Սկլերոդերմիա, պատճառները, ախտածագումը:

Համակարգային կարծրամաշկություն (սկլերոդերմիա). դասակարգումը, կլինիկական պատկերը, օրգանների և համակարգերի ախտահարումները, լաբորատոր փոփոխությունները: Ընթացքը, ախտորոշման չափանիշները. բուժումը, կանխարգելումը, կանխատեսումը:

Դերմատոմիոզիտ/պոլիմիոզիտ. Պատճառները, ախտածագումը, կլինիկական պատկերը (մաշկի, մկանների, ներքին օրգանների և համակարգերի ախտահարումները). լաբորատոր փոփոխությունները. Ընթացքը, ախտորոշման չափանիշները. բուժումը, կանխարգելումը:

Շյոգրենի հիվանդություն և համախտանիշ. Պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:

Ռևմատոիդ արթրիտ. Սահմանումը. տարածվածությունը. պատճառները. Ախտածագումը. դասակարգումը: Կլինիկական պատկերը՝ ըստ ընթացքի փուլերի, ակտիվության և ներքին օրգանների և համակարգերի ներգրավմանը ախտընթացում: Լաբորատոր փոփոխությունները: Ախտորոշման չափանիշները: Ընթացքը: Բուժումը: Կանխատեսումը:

Յուվենիլ արթրիտներ. Պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:

Անկիլոզացնող սպոնդիլոարթրիտ. Պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը: Կլինիկական նշաններ, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: **Ռեակտիվ հոդաբորբեր.** Պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը: Կլինիկա, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:

Համակարգային վասկուլիտներ. Պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը: Ախտորոշման, բուժման և կանխարգելման ընդհանուր սկզբունքները: **Հանգուցային պերիարտերիիտ.** Պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:

Վեգենների գրանուլեմատոզ. Պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: **Հսկա բջջային արտերիիտ.** Պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: **Գուդպասչերի համախտանիշ.** Պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:

Օբլիտերացնող թրոմբանգիիտ. Պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:

Բեհչետի հիվանդություն. պատճառները, ախտածագումը, դասակարգումը, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:

Օսթեոարթրիտ (դեֆորմացնող օսթեոարթրոզ). Սահմանումը: Տարածվածությունը: Պատճառները, ախտածագումը: Կլինիկական պատկերը, տարատեսակները և ընթացքի փուլերը: Ախտորոշման չափանիշները: Բուժման սկզբունքները: Օրթոպեդիկ բուժման ցուցումները: Կանխատեսումը: Կանխարգելումը: **Հոդատապ (պոդագրա).** Սահմանումը: Տարածվածությունը: Պատճառները, ախտածագումը: Կլինիկական պատկերը. սուր նոպան, խրոնիկական ընթացքը: Ախտորոշման չափանիշները: Կանխատեսումը: Բուժումը: Կանխարգելումը:

Պարբերական հիվանդություն. Պատճառը, ախտածագումը: Դասակարգումը, ախտորոշումը, բուժումը, բարդությունները և նրանց կանխարգելումը: **Ռևմատիզմ.** Պատճառները: բետա-հեմոլիտիկ ստրեպտոկոկի դերը. կլինիկական, շճաբանական և համաճարակաբանական հիմնավորումը: Ախտածաումը: Տարբեր փուլերի կազմաբանությունը: Դասակարգումը: Հիմնական արտահայտությունների կլինիկական պատկերը. Բազմահոդաբորբ, առաջնային և հետադարձ ռևմեկորդիտ, պերիկարդիտ, խորեա, մաշկային արտահայտությունները, երիկամների ախտահարումը: Ակտիվության կլինիկալաբորատոր չափանիշները: Ընթացքի տարբերակները: Ախտորոշումը, չափանիշները: Բուժումը, պենիցիլինային թերապիան, ոչ ստերոիդային հակառևմատիկ միջոցները: Ստերոիդային բուժման ցուցումները: Կանխարգելումը: Օջախային վարակի սանացիա: Հակառեցիդիվային բուժում:

Մաշկի ախտահարումները տարբեր համակարգային հիվանդությունների դեպքում: Երիկամների ախտահարումը համակարգային հիվանդությունների դեպքում: Սրտի ախտահարումը տարբեր համակարգային հիվանդությունների դեպքում: Ֆիբրոմիալգիա. Դասակարգում: Ախտորոշման չափանիշներ: **Կլինիկական նշաններ.** Բուժում:

Միոֆասցիալ ցավ. Կլինիկա: Ախտորոշում: **Ռեյնոյի համախտանիշ.** Պատճառները: **Ռեյնոյի համախտանիշ.** Կլինիկա: Բուժում:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Harrison's Principles of Internal Medicine. 18th edition, 2005. Vol.1 and 2.
2. Насонов Е.Л.Ревматология. Клинические рекомендации. 288с.., 2008
3. Сигидин Я. А., Гусева Н. Г., Иванова М. М. Диффузные болезни соединительной ткани. 640стр., 2004г.

6. ԱԼԵՐԳՈԼՈԳԻԱ ԵՎ ԿԼԻՆԻԱԿԱՆ ԻՄՈՒՆՈԼՈԳԻԱ

Իմունային համակարգ: Իմուն համակարգի վերաբերյալ ընդհանուր դրույթներ: Իմուն համակարգի բջիջները, հյուսվածքներ և օրգաններ:

Իմուն պատասխանի տեսակներ՝ բնածին և ձեռք բերովի իմունիտետ: Բնածին իմունիտետի մեխանիզմներ: Բնական ռեզիստենտության բջջային և հումորալ գործոններ:

Իմունոգլոբուլիններ, դասեր, կառուցվածք, հակածնի կապում, իմունոգլոբուլինների սինթեզի գենետիկական վերահսկում

Т- բջիջներ, ենթապոպուլյացիաներ, սելեկցիան թիմուսում, Т- բջիջների ընկալիչներ: В-լիմֆոցիտներ, դիֆերենցում, В-բջջային ընկալիչ, սուբպոպուլյացիաներ: Թիմուսանկախ հակածիններ: Սուպերանտիգեններ: Հիստոհամատեղելիության գլխավոր համալիր: Առաջին,երկրորդ և երրորդ դասի HLA-գեները և նրանց արգասիքները: HLA-համակարգի կենսաբանական դերը: Հակածնի ներկայացումը: Հակածին ներկայացնող բջիջներ: Ցիտոկիններ: Ցիտոկինային ցանց: Բորբոքային և հակաբորբոքային ցիտոկիններ: Հիվանդությունների բուժման ցիտոկինային և հակացիտոկինային ռազմավարություն:

Իմուն պատասխանի էֆեկտոր մեխանիզմներ:Հումորալ պատասխանում բջիջների փոխազդեցություն: Բջջային ցիտոտոքսիկություն: Իմուն պատասխանի կարգավորիչ մեխանիզմներ: Իմունային պատասխան հյուսվածքներում: Իմունոգենեզի կարգավորում: Ռեգուլյատոր բջիջներ:

Աղեստամոքսային ուղու իմունային համակարգ: Շնչառական ուղիների իմունային համակարգ: Միզասեռական ուղիների իմունային համակարգ:

Ուղեղի իմունային համակարգ: Իմունաբանական տոլերանտություն: Պերօրալ տոլերանտության երևույթ: Առաջնային իմունային անբավարարություններ: В-բջիջների և Т-բջջային իմունային անբավարարություններ: Բնածին իմունիտետի առաջնային անբավարարություններ: Երկրորդային իմունային անբավարարություններ: ՁԻԱՀ:

Իմունաթերապիա: Իմունախթանիչներ. Էկզոգեն, Էնդոգեն և սինթետիկ ծագման իմունախթանիչներ: Իմունասուպրեսիվ բուժում: Վակցինացիա:
Աուտոիմունիտետ: Աուտոիմունային հիվանդություններ: Օրգան-սպեցիֆիկ և օրգան ոչ սպեցիֆիկ աուտոիմուն հիվանդություններ: Բուժումը:
Աուտոիմունային հիվանդություններ: Աուտոիմունային հիվանդությունների բուժման ժամանակակից մոտեցումները:
Առաջնային համակարգային վասկուլիտներ/Վեգեների գրանուլեմատոզ, հանգուցավոր պերիարտերիտ, ռևմատիկ պոլիմիալգիա, հսկա բջջային արտերիտ, Կավասակիի, Տակայասուի հիվանդություններ, Շեգրենի համախտանիշ, Շենլեյն-Հենոխի պուրպուրա, չերջ-Ստռոսի համախտանիշ/:
Ռևմատոիդ արթրիտ, էթիոլոգիա, իմունոպաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, թերապիայի սկզբունքներ:
Շճաբացասական սպոնդիլոարթրոպատիա /Բեխտերևի հիվանդություն, Ռեյտերի համախտանիշ, Բեխչետի համախտանիշ, Յուվենիլ իդիոպաթիկ արթրիտ/: Համակարգային կարմիր գայլախտ, էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, բուժում:
Աղեստամոքսային ուղու հիվանդություններ /ատրոֆիկ գաստրիտ, ցելիակիա, աղեստամոքսային բորբոքային հիվանդություններ/:
Վիրուսային հեպատիտներ, լյարդի աուտոիմուն հիվանդություններ:
Էնդոկրին համակարգի աուտոիմուն հիվանդություններ /վահանագեղձի աուտոիմուն հիվանդություններ, շաքարային դիաբետ, անպտղության իմունոպաթոլոգիական ասպեկտներ, աուտոիմուն պոլիէնդոկրինոպաթիաներ/: Նյարդային համակարգի աուտոիմուն հիվանդություններ /տարածուն սկլերոզ, Գիեն-Բարեյի համախտանիշ, միասթենիա, Լամբերտ Իտոնի համախտանիշ/:
Արյան համակարգի հիվանդություններ /աուտոիմուն հեմոլիտիկ անեմիաներ, աուտոիմուն թրոմբոցիտոպենիաներ, աուտոիմուն նեյտրոպենիաներ, նորածինների հեմոլիտիկ հիվանդություն/:
Երիկամային հիվանդություններ/սուր իմունոկոմպլեքսային գլոմերուլոնեֆրիտ, քրոնիկ իմունոկոմպլեքսային գլոմերուլոնեֆրիտ, որը պայմանավորված է կծիկների բազալ մեմբրանի հանդեպ հակամարմիններով, Գուդպասչերի համախտանիշ, ANCA-գլոմերուլոնեֆրիտ/:

Նյարդաէնդոկրին և իմուն համակարգի փոխազդեցությունը և նրա կլինիկական ասպեկտները:
Գերզգայունության տիպերը և նրանց կլինիկական նշանակությունը: Հակամարմիններով միջնորդված ռեակցիաներ. անհապաղ տիպի գերզգայունություն՝ I-տիպ: IgE-ի դերը: Անհապաղ տիպի գերզգայունության մեդիատորներ: Գերզգայունության II և III տիպեր: Դանդաղեցված տիպի գերզգայունություն:
Ալերգեններ, ալերգիկ հիվանդությունների ախտորոշման սկզբունքներ, ալերգաբանական անամնեզի հավաքում, առանձնահատկություններ, մաշկային թեստեր, պրովոկացիոն թեստեր, լաբորատոր ախտորոշում:
Ալերգիկ հիվանդությունների բուժման ընդհանուր սկզբունքներ, ալերգենների էլիմինացիա, ալերգիկ հիվանդությունների ֆարմակոթերապիա, հակահիստամինային դեղորայք, պարարտ բջիջների մեմբրանների ստաբիլիզատորներ, գլուկոկորտիկոիդներ:
Ատոպիկ հիվանդությունների ժամանակ գերզգայունացման ձևեր և գործոններ: Ատոպիկ հիվանդություններ, պատճառական գործոն հանդիսացող ալերգեններ: Անհապաղ գերզգայունության ռեակցիաների ախտորոշում: Անաֆիլաքսիա. ախտածնություն, տեսակներ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Ատոպիկ դերմատիտ, համաճարակաբանություն, պաթոմորֆոլոգիա, պաթոգենեզ, իմունոախտաբանական բնութագիր, կլինիկական բնութագիր, ախտորոշում, բուժում:
Կոնտակտային դերմատիտ, համաճարակաբանություն, էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, դասակարգում, կլինիկական պատկեր, ախտորոշում, բուժում:
Ինսեկտային ալերգիա, էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, ախտորոշում և բուժում:
Ալերգիկ ռինիտ, էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, դասակարգում, ախտորոշում, բուժում: Ալերգիկ շաղկապենաբորբ (կոնյունկտիվիտ), դասակարգում, բուժում: Սպեցիֆիկ իմունոթերապիա:
Մենդային ալերգիա, էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, դասակարգում, կլինիկական դրսևորումներ, ախտորոշում, կանխարգելում, բուժում: Եղնջացան, Կվինկեյի այտուց, տեսակներ, էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, բուժում:

Բրոնխիալ ասթմա: Պաթոգենեզ, կլինիկա, դասակարգում, ախտորոշում, բուժում: Ասպիրին ինդուկցված ռեսպիրատոր հիվանդություն: Ֆիզիկական ծանրաբեռնվածության ասթմա:
Դեղորայքային ալերգիա: Դեղորայքային ալերգիայի իմունաքիմիական հիմունքներ, առանձնահատկություններ, էթիոլոգիա, իմունապաթոգենեզ, կլինիկական դրսևորումներ, կանխարգելում, ախտորոշում և բուժում: Դեղորայքային ալերգիայով հիվանդների հետազոտման և վարման սկզբունքներ: Բազմաձև էքսուդատիվ էրիթեմա: Սուր տոքսիկոալերգիկ ռեակցիաներ. Ստիվենս-Ջոնսոնի և Լայելի համախտանիշ:
Ալերգիա լատեքսից: Առանձնահատկություններ, էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, դասակարգում, ախտորոշում, բուժում: Ալերգիա և հղիություն:
Ալերգիկ բրոնխաթոքային ասպերգիլոզ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Наглядная аллергология- М. Рекен, Г. Греверс, В. Бургдорф, 2008
2. Доказательная аллергология-иммунология - Колхир П.В., 2010
3. Иммунология- А. Ройт, Дж. Бростофф, Д. Мейл., 2007
4. Основы иммунологии - Цинкернагель Р., 2008
5. Иммунология - Хаитов Р.М., 2016
6. Паттерсон Р., Грэммер Л.К., Гринбергер П.А., Аллергические болезни. 2000
7. Стенли М. Нагуа, М. Эрик Гершвин, Секреты аллергологии и иммунологии, 2004
8. Хаитов М.Р., Ильина Н.И., Латышева Т.В., Рациональная фармакотерапия аллергических заболеваний - Лусс Л.В, 2007
9. Клиническая иммунология и аллергология - Дранник Г.Н., 2006

7. ՄԱՇԿԱՅԻՆ ԵՎ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Մաշկի և հավելումների անատոմիան և հյուսվածաբանությունը. Էպիդերմիս (վերնամաշկ): Դերմոէպիդերմալ միավորում: Դերմա (բուն մաշկ): **Մաշկի ֆիզիոլոգիան: Մաշկի հիմնական գործառույթները.** Մաշկի արյունաստեղծ գործառույթը (ներարգանդային կյանքում): Մաշկի հաղորդակցական գործառույթը (վաղ մանկական հասակում): Մաշկի

պատնեշային-պաշտպանական գործառույթը: Մաշկի ընկալիչային գործառույթը: Մաշկի ջերմակարգավորիչ գործառույթը: Մաշկի շնչառական գործառույթը (տրանսկուտան ռեսպիրացիա): Մաշկի ներծծման գործառույթը (տրանսկուտան ռեզորբցիա): Մաշկի արտադրական-արտազատական գործառույթը: Մաշկի նյութափոխանակային գործառույթը: Մաշկի ներզատական գործառույթը: Մաշկի բնապահպանական գործառույթը: Մաշկի գեղագիտական գործառույթը:

Վերնամաշկի ախտահյուսվածաբանությունը. Բջջային կինետիկայի խախտում: Կերատինոցիտների պրոլիֆերացիայի, դիֆերենցիացիայի և էքսֆոլիացիայի միջև փոխհարաբերության խախտում: Կերատինոցիտների պրոլիֆերացիայի, դիֆերենցիացիայի և ապոպտոզի միջև փոխհարաբերության խախտում: Կերատինոցիտների տարբերակման գործընթացների խախտում: Կերատինոցիտների միջբջջային կապերի խախտում: Դերմո-էպիդերմալ կապերի խախտում. Սուբէպիդերմալ բշտի ձևավորում: **Բուն մաշկի ախտահյուսվածաբանությունը.** Շարակցահյուսվածքային թելերի ախտաբանական փոփոխություններ:

Իմուն պաշտպանության կառուցվածքագործառութային հիմունքները. Կենտրոնական իմունաստեղծ օրգաններ: Ծայրամասային իմունաստեղծ օրգաններ: Հակածիններ և նրանց ճանաչումը իմուն համակարգում: Բնածին իմունիտետ (օրգանիզմի առաջնային պաշտպանություն): Ձեռքբերովի իմունիտետ (օրգանիզմի երկրորդային պաշտպանություն): Հակածիններին ճանաչող և ներկայացնող բջիջներ:

Ալերգիա, ալերգիկ ռեակցիաներ. Գերազանցապես հումորալ բնույթի իմունաախտաբանական ռեակցիաներ (հակամարմիններով միջնորդավորված ալերգիկ ռեակցիաներ): Գերազանցապես բջջային բնույթի իմունաախտաբանական ռեակցիաներ (հակամարմիններով չմիջնորդավորված ալերգիկ ռեակցիաներ): Ալերգիան մաշկաբանական պրակտիկայում:

Մաշկախտերի ախտորոշման սկզբունքները կլինիկական-ձեվաբանական ախտորոշում (ախտորոշման կլինիկական-ձեվաբանական սկզբունքը). Հիվանդի և հիվանդության վերաբերյալ ընդհանուր տեղեկատվության հավաքագրում. anamnesis morbi, status praesens subjectivus, locus morbi, հիվանդության սկիզբը, ընթացքը,

նախորդող բուժումը և այլն: Առաջնային ձևաբանական տարրեր, նրանց կլինիկական գնահատականը: Երկրորդային ձևաբանական տարրեր, նրանց կլինիկական գնահատականը:

Մաշկախտերի բուժման սկզբունքները. Մաշկախտերի ընդհանուր բուժումը: Մաշկախտերի ֆիզիոթերապեվտիկ բուժումը: Ֆոտոթերապիա (լուսաբուժում), ֆոտոթերապիայի մեթոդները: Մաշկախտերի արտաքին բուժումը (տեղային բուժման հիմնական օրենքները, տեղային կիրառման հիմնական դեղաձևերը, տեղային կիրառման հիմնական դեղախմբերը):

Ստաֆիլոդերմիաներ. Մեծահասակների ստաֆիլոդերմիաներ. Մակերեսային ստաֆիլոդերմիաներ. Խոր ստաֆիլոդերմիաներ:

Մանկական տարիքի ստաֆիլոդերմիաներ. Մակերեսային ստաֆիլոդերմիաներ. Խոր ստաֆիլոդերմիաներ: **Ստրեպտոդերմիաներ.** Մակերեսային ստրեպտոդերմիաներ. Խոր ստրեպտոոդերմիաներ:

Ստրեպտոստաֆիլոդերմիաներ. Մակերեսային ստրեպտոստաֆիլոդերմիաներ: Խոր ստրեպտոստաֆիլոդերմիաներ

Դերմատոֆիտիաներ. Գլխի մազածածկ մասի, մորուքի և բեղերի միկոզներ (tinea capitis et barbae, տրիխոֆիտիա և միկրոսպորիա): Եղունգների միկոզներ կամ օնիխոմիկոզներ (tinea unguium, դերմատոֆիտային օնիխոմիկոզ): Ափերի միկոզներ (tinea manuum, ափերի ռուբրոֆիտիա): Ներբանների միկոզներ (tinea pedis, ներբանների էպիդերմոֆիտիա և ռուբրոֆիտիա): Իրանի միկոզ (tinea corporis s. circinata s. cutis, հարթ մաշկի դերմատոֆիտիա): **Կանդիդոզ.** Candida սեռի սնկերի բնորոշ առանձնահատկությունները. ձևաբանությունը, բազմացումը, աճի պայմանները: Կանդիդոզի տեղային ձևերը: Մաշկի, հավելումների և լորձաթաղանթների կանդիդոզ: Ներքին օրգանների կանդիդոզ:

Մաշկի մալասեզիոզներ. Մաշկի Malassezia-վարակներ. Malassezia-զուգորդված մաշկախտեր: Խրոնիկական մաշկախտեր, որոնց ժամանակ Malassezia-վարակը կատարում է սադրիչ գործոնի դեր:

Հերպեսվիրուսային դերմատոզներ. Հասարակ հերպես կամ հասարակ բշտիկային որքին: Առաջնային հասարակ հերպես (Herpes simplex

primaria): Երկրորդային (կրկնվող) հերպես (Herpes simplex secundaria) : Հերպեսային էկզեմա. Գոտևորող որքին:

Պոքսվիրուսային դերմատոզներ: Պապիլոմավավիրուսային դերմատոզներ: Ենթադրաբար վիրուսային ծագման մաշկախտեր. Վարդագույն որքին Հարուցիչները՝ ենթադրաբար՝ Enterovirus coxsackie A, HSV-7: Բեխչետի համախտանիշ Հարուցիչները՝ հայտնաբերված չեն:

Մաշկի իսկական տուբերկուլոզ. Մաշկի տուբերկուլոզի տեղային ձևերը. Մաշկի տուբերկուլոզի տարածուն ձևերը:

Բոր. Լեպրոմատոզ, տուբերկուլոիդային, չտարբերակված և դիմորֆ տիպեր: **Պրոտոզոոնոզներ.** Բորովսկու հիվանդություն (լեյշմանիոզ) Քաղաքային (անտրոպոնոզ, ուշ խոցոտվող) և գյուղական (զոոնոզ, սուր նեկրոտիզացվող) տեսակները (տես նաև՝ միաբջիջների և մտրակավորների կողմից հարուցվող մաշկախտեր, լեյշմանիոզ):

Սարկոիդոզ. Սարկոիդոզ (Բենյե-Բեկ-Շաումանի հիվանդություն):

Վարակական էրիթեմաներ. Հեբրայի բազմաձև էքսուդատիվ էրիթեմա (erythema exudativum multiforme Hebrae) վարակական-ալերգիկ և թունաալերգիկ ձևերը; կլինիկական ձևերն ըստ ընթացքի. թեթև, ծանր (Ստիվենս-Ջոնսոնի համախտանիշ) և ծայրահեղ ծանր (Լայելի տոքսիկ էպիդերմոլիզ), Ռոուէլի համախտանիշ (բազմաձև էքսուդատիվ էրիթեմա և սկավառակաձև կարմիր գայլախտ): Դարիեի օղակաձև կենտրոնախույս էրիթեմա: Ժիբերի վարդագույն որքին:

Ոչ վարակական էրիթեմաներ. Ժառանգական բնույթի ոչ վարակական էրիթեմաներ: Ոչ ժառանգական բնույթի ոչ վարակական էրիթեմաներ:

Անհանդուրժելիության վերնամաշկային ռեակցիաներ. Մաշկաբորբեր, պայմանական և անվերապահ գրգռիչներ: Ալերգատոքսիդերմիաներ (դեղորայքային, ալիմենտար, աուտոտոքսիկ և այլն): Էկզեմա (դասակարգումը, պատճառագիտությունը, ախտածագումը, ախտորոշումը, բուժման սկզբունքները): Ատոպիկ հիվանդություն (ատոպիկ քայլերգ, ատոպիկ մաշկաբորբ, ատոպիկ ռինիտ, բրոնխային ասթմա և այլն):

Եղնջայտուց. Սովորական եղնջայտուց. Խրոնիկական եղնջայտուց. Ֆիզիկական եղնջայտուց. Կոնտակտային եղնջայտուց. Ժառանգական եղնջայտուց. Պսիխոգեն եղնջայտուց. Գունակային եղնջայտուց (մաստո-

ցիտոզ): **Նեյրոդերմատոզներ (նյարդային մաշկախտեր).** Նեյրոդերմիտ. Մաշկի քոր. Քորպտիկ (պրուրիգո):

Բշտային մաշկախտեր. Ձեռքբերովի աուտոիմուն ներվերնամաշկային բշտախտեր: Ձեռքբերովի աուտոիմուն ենթավերնամաշկային բշտախտեր. Ժառանգական ենթավերնամաշկային բշտախտեր:

Պսորիազ (թեփատու որքին). Հասարակ պսորիազ. Պսորիատիկ արթրոպաթիա. Պսորիատիկ էրիթրոդերմիա:

Պարապսորիազ. Վահանակային պարապսորիազ (մանր և խոշոր վահանիկային): Լիխենոիդ (որքինանման) պարապսորիազների խումբ:

Պսորիազիֆորմ պուստուլոզ մաշկախտեր. Գեներալիզացված պսորիազիֆորմ պուստուլոզ: Հալոպպոյի կայուն թարախային ակրոդերմատիտ: Էնդրյուսի պուստուլոզ բակտերիդ: **Մաշկի անգիոնեվրոզներ.** Մաշկի սիմետրիկ էրիթրոցիանոզ. Էրիթրոմելալգիա. Լիվեդո. Ռոզացեա:

Վասկուլիտներ կամ անգիիտներ. Դերմալ անգիիտներ (բազմաձև դերմալ անգիիտ, մաշկի խոր ալերգիկ վասկուլիտներ). Դերմոհիպոդերմալ անգիիտներ. Հիպոդերմալ անգիիտներ (հանգուցանման անգիիտ, հանգուցանման-խոցային անգիիտ): **Կարմիր գայլախտ.** Խրոնիկական կարմիր գայլախտ (ինտեգումենտ կամ մաշկային կարմիր գայլախտ): Սուր կարմիր գայլախտ (համակարգային կարմիր գայլախտ):

Սկլերոդերմիա. Ինտեգումենտ (մաշկային) ձևը (սահմանափակ սկլերոդերմիա): Համակարգային սկլերոդերմիա (սահմանափակ և տարածուն ձևերը, CREST-համախտանիշ և այլն):

Դերմատոմիոզիտ. Դերմատոմիոզիտ (պոլիմիոզիտ, դերմատոպոլիմիոզիտ, Վագների հիվանդություն): Առաջնային (իդիոպաթիկ) և երկրորդային (պարանեոպլաստիկ) ձևերը:

Մաշկի առաձգականության ձեռքբերովի գեղարարական ախտաբանություն. Ծերունական ատրոֆիաներ եվ դիստրոֆիաներ: Բորբոքային (հետբորբոքային), ոչ բորբոքային և տրոֆոնևրոտիկ ատրոֆիաներ: Աբիոտրոֆիկ մաշկախտեր: **Մաշկի գունակագոյացման ձեռքբերովի գեղարարական ախտաբանություն.** Առաջնային հիպոմելանոզներ: Երկրորդային հիպոմելանոզներ (հետվարակական և

հետբորբոքային հիպոմելանոզներ). Ձեռքբերովի հիպերքրոմիաներ: Սեռական խախտումների ժամանակ զարգացող դիսպիգմենտացիաներ: Արտասեռական խախտումների ժամանակ զարգացող դիսպիգմենտացիաներ: Տոքսիկ հիպերմելանոզներ. Երկրորդային հիպերմելանոզներ (հետվարակական և հետբորբոքային հիպերմելանոզներ):

Ձեռքբերովի հիպոտրիխոզներ. Օջախային (բունոցային) ալոպեցիա (alopecia areata Celsi). Սպիական ալոպեցիաներ. Հորմոնալ (անդրոգենային) ալոպեցիա. Տրավմատիկ ալոպեցիաներ. Տարածուն ալոպեցիա. Տոքսիկ ալոպեցիա. Նյարդածին ալոպեցիա. Վարակական ալոպեցիա:

Ձեռքբերովի հիպերտրիխոզներ. Ձեռքբերովի կամ երկրորդային հիպերտրիխոզ:

Կորյակային հիվանդություն (կի, հասարակ պզուկներ, պատանեկան պզուկներ, կորյակներ, acne vulgaris). Կորյակային հիվանդության ոչ բորբոքային ձևեր. Կորյակային հիվանդության բորբոքային ձևեր:

ԱկնԷանման մաշկախտեր. Ռոզացեա (վարդագույն պզուկներ): Դեմոդեկոզ. Պերիօրալ դերմատիտ:

Մաշկի բարորակ էպիդերմալ ուռուցքներ և ուռուցքանման ախտահարումներ. Էպիդերմալ նևուսներ. Սեբորեային կերատոմա կամ սեբորեային կերատոզ (ծերունական գորտնուկ):

Մաշկի չարորակ էպիդերմալ ախտահարումներ. Բազալ-բջջային քաղցկեղ (բազալիոմա, բազոցելյուլար քաղցկեղ, մաշկի կարցինոիդ). Ներսփռող տափակ-բջջային քաղցկեղ (սպինոցելյուլար քաղցկեղ, էպիդերմոիդ քաղցկեղ, սպինալիոմա, cancer planocellulare): ՆերԷպիդերմալ տափակ բջջային քաղցկեղ (in situ քաղցկեղ). Պեջետի հիվանդություն:

Մաշկի անոթային բարորակ ուռուցքներ. Հեմանգիոմաներ. Անգիոմաներ. Անոթային մալֆորմացիաներ. Անոթային հիպերպլազիաներ:

Նյութափոխանակության խախտման արդյունքում զարգացող մաշկի ուռուցքներ և ուռուցքանման ախտահարումներ. Քսանթոմաներ. Մաշկի կալցինոզ. Պոդագրիկ հանգույց. Մաշկի ամիլոիդոզ:

Գենոդերմատոզներ (ժառանգական մաշկախտեր). Եղջերացման ժառանգական հիվանդություններ. Ոչ բնածին իխթիոզներ. Բնածին իխթիոզներ: **Ֆոլիկուլային կերատոզներ.** Ֆոլիկուլային հանգուցիկային կերատոզներ. Ֆոլիկուլային ատրոֆիկ կերատոզներ. Ֆոլիկուլային աճական կերատոզներ. Գորտնուկային կերատոզներ (պորոկերատոզներ):

Բազմաձեվ կերատոզներ. Տուրենի կոնգենիտալ պոլիկերատոզ:

Նեյրոկուտան ժառանգական հիվանդություններ. Նեյրոֆիբրոմատոզ (Ռեկլինգհաուզենի հիվանդություն). Ճարպագեղձերի սիմետրիկ ադենոմա կամ Պրինգլ-Բուրնեվիլլի հիվանդություն կամ տուբերոզային սկլերոզ. Ստերջ-Վեբերի հիվանդություն (Կրաբբեի համախտանիշ կամ էնցեֆալոֆացիալ նեյրոանգիոմատոզ):

Սիֆիլիս. Առաջնային սիֆիլիս. Երկրորդային սիֆիլիս. Երրորդային սիֆիլիս. Գաղտնի սիֆիլիս (վաղաժամ, ուշացած և չճշտված). Կենսաբանական կեղծ դրական շիճուկաբանական ռեակցիաներ (սուր, խրոնիկ). Շճակայունություն (իսկական, հարաբերական, կեղծ). Շճակայուն և շճասևեռուն սիֆիլիս. Լորձաթաղանթների ախտահարումը սիֆիլիսի ժամանակ. Նյարդասիֆիլիս. Բնածին սիֆիլիս. Ընդերային սիֆիլիս:

Գոնորեա. Գոնորեայի պատճառագիտությունը, ախտածագումը. Գոնորեայի կլինիկան տղամարդկանց մոտ և տեղային բարդությունները. Գոնորեայի կլինիկան կանանց և աղջիկների մոտ, գոնորեա և հղիություն. Արտասեռական գոնորեա (ֆարինգիտ, ստոմատիտ, պրոկտիտ, կոնյունկտիվիտ, դիսեմինացված գոնորեա և այլն):

Տեղաճարակային արեվադարձային սեռավարակներ. Փափուկ շանկր (շանկրոիդ). Վեներական լիմֆոգրանուլեմա (4-րդ վեներական կամ Durand-Nicolas-Favre-ի հիվանդություն). Դոնովանոզ (5-րդ վեներական հիվանդություն կամ վեներական գրանուլեմա):

Մակաբուծային սեռավարակներ. Տրիխոմոնիազ. Ամեոբիազ. Ջիարդիազ: **Նոր սերնդի սեռավարակներ.** Միզասեռական խլամիդիոզ. Ռեյթերի հիվանդություն. Միզասեռական միկոպլազմոզ. Նոր սերնդի սեռավարակների դերն անպտղության զարգացման գործում (կանանց անպտղություն, տղամարդկանց անպտղություն): Նոր սերնդի սեռավարակների բուժման ընդհանուր սկզբունքները

Մանրէային վագինոզ. Մանրէային վագինոզ, ախտածագումը, կլինիկան, լաբորատոր ախտորոշումը, բուժման ընդհանուր սկզբունքները:

Վիրուսային սեռավարակներ. ՁԻԱՀ-ի պատճառագիտությունը. ՄԻՎ-ի զարգացման կենսական ցիկլը և ռեպլիկացիաների հերթագայությունը. ՁԻԱՀ-ի մաշկաբանական առանձնահատկությունները. ՁԻԱՀ-ի սնկաբանական առանձնահատկությունները. ՁԻԱՀ-ի վիրուսաբանական առանձնահատկությունները. ՁԻԱՀ-ի վեներաբանական առանձնահատկությունները. ՁԻԱՀ, մաշկի ոչ վարակական ախտահարումները. Հերպեսվիրուսային վարակներ. Պապիլոմավիրուսային վարակներ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Խ.Մ. Խաչիկյան: Արտաքին բուժման գլխավոր սկզբունքները դերմատովեներոլոգիայում և դերմատոկոսմետոլոգիայում: Ե., 2012 թ.
2. Խ.Մ. Խաչիկյան: Ժամանակակից վեներոլոգիա: Դասական վեներական հիվանդություններ: Դասախոս. շարք: 1 հ.: Ե., 2008 թ.
3. Խ.Մ. Խաչիկյան: Ժամանակակից վեներոլոգիա: Դասական վեներական հիվանդություններ: Դասախոս. շարք: 2 հ. Ե., 2010 թ.
4. Խաչիկյան Խ.Մ. Իմունամաշկաբանություն: Երևան, 2015 թ.:
5. Խաչիկյան Խ.Մ. Ձեռքբերովի բշտային մաշկախտերի տարբերակիչ ախտորոշումը, Երևան, 2014 թ.:
6. Մ.Ե. Միրաքյան: Բոր: Երևան, 1996 թ.
7. А.Н. Родионов. Грибковые заболевания кожи. Санкт-Петербург 2000
8. А.Н. Родионов. Кожные и венерические заболевания. Полное руководство для врачей. Москва 2012 г.
9. Адаскевич В.П. Кожный зуд. Москва 2014 г.
10. В.А. Аковбян и др. Инфекции, передаваемые половым путем.М. 2007
11. В.П. Адаскевич. Диагностические индексы в дерматологии. М. 2004 Г.А. Дмитриев, И.И. Глазко. Диагностика инфекций, передаваемых половым путем. Москва 2007 г.
12. Дерматовенерология. Национальное руководство. Под ред. акад. Ю. К. Скрипкина, проф. Ю.С. Бутова и проф. О.Л. Иванова. М. 2011 г.
13. Дерматология в клинической практике. Под ред. Э. Финлея и М. Чаудхэри. Москва 2011 г.
14. Клиническая дерматовенерология. В 2-х т. Под. ред. Ю.К. Скрипкина, проф. Ю.С. Бутова. Руководство для врачей. Москва 2009 г.

15. Методические рекомендации по ведению регистра больных хроническими заболеваниями кожи. Москва 2008 г.
16. О.Д. Мяделец, В.П. Адаскевич. Морфофункциональная дерматология. Москва 2006 г.
17. Рациональная фармакотерапия в гепатологии. Под ред. В.Т. Ивашкина и А.О. Буеверова. Москва 2009 г.
18. Робин Грехем Браун, Дж. Бурк, Тим Канлифф. Практическая дерматология. Москва 2011 г.
19. Фототерапия – современный метод восстановления больной кожи. Москва 2008 г.
20. Хачикян Х.М. Дифференциальная диагностика буллезных дерматозов. Ереван 2014 г.

8. ՖԹԻԶԻԱՏՐԻԱ

Տուբերկուլոզի համաճարակաբանությունը: Տուբերկուլոզի պատճառագիտությունը: Տուբերկուլոզի հարուցիչը, ձևերը և նրանց համաճարակաբանական նշանակությունը: Տուբերկուլոզի ախտածնությունը և ախտաբանական անատոմիան: Տուբերկուլոզի ախտորոշման եղանակները: Տուբերկուլոզի հիմնական ախտանիշները: Տուբերկուլինային ախտորոշում: Տուբերկուլինային փորձեր, կատարման տեխնիկան և արդյունքների գնահատումը: Թոքերի տուբերկուլոզի կլինիկական ձևերը: Առաջնային տուբերկուլոզ: Տուբերկուլոզային թունավորում, ներկրծքային ավշահանգույցների տուբերկուլոզ, առաջնային տուբերկուլոզային համալիր: Ախտածնությունը, կլինիկական ընթացքը, ախտորոշումը:

Թոքերի սերմնացրված տուբերկուլոզ՝ սուր, ենթասուր և քրոնիկական: Ախտածնությունը, կլինիկան, ախտորոշումը: Թոքերի օջախային տուբերկուլոզ: Ախտածնությունը, կլինիկան, ախտորոշումը:

Թոքերի ներսփռանքային տուբերկուլոզ: Սահմանափակ և տարածուն ներսփռանքներ: Ախտածնությունը, կլինիկան, ախտորոշումը:

Լոռանման թոքաբորբ: Կլինիկան, ընթացքը, հնարավոր ելքերը:

Թոքերի տուբերկուլոմաներ: Ախտածնությունը, կլինիկան, ախտորոշումը:

Թոքերի խոռոչային տուբերկուլոզ: Ախտածնությունը, կլինիկան, ախտորոշումը: Թոքերի թելքախոռոչային տուբերկուլոզ: Ախտածնությունը,

կլինիկան, ախտորոշումը: Թոքերի ցիռոզային տուբերկուլոզ: Ախտածնությունը, կլինիկական ընթացքը: Արտաթոքային տուբերկուլոզ:
Տուբերկուլոզային մենինգիտ, ընթացքի առանձնահատկությունները, կլինիկական ընթացքը, ախտորոշումը: Ողնուղեղային պունկցիայի նշանակությունը ախտորոշման գործում: Տուբերկուլոզային պլևրիտ:
Ֆիբրինային և արտաքիրտային պլևրիտներ: Ախտածնությունը, կլինիկան, ախտորոշումը:
Ծայրամասային ավշահանգույցների տուբերկուլոզ: Ախտածնությունը, կլինիկական ընթացքը, ախտորոշումը: Տուբերկուլոզային մեզադենիտ: Ախտածնությունը, կլինիկական ընթացքը, ախտորոշումը: Տուբերկուլոզային պոլիսերոզիտ: Ախտածնությունը, կլինիկական ընթացքը, ախտորոշումը: Հենաշարժական համակարգի տուբերկուլոզ: Ախտածնությունը, կլինիկական ընթացքը, ախտորոշումը:
Միզուղիների և սեռական օրգանների տուբերկուլոզ: Ախտածնությունը, կլինիկական ընթացքը, ախտորոշումը:
Թոքերի տուբերկուլոզի տարբերակիչ ախտորոշումը: Առաջնային տուբերկուլոզի տարբերակիչ ախտորոշումը: Ներկրծքային ավշահանգույցների տուբերկուլոզը /բրոնխոադենիտի/ տարբերակումը ոչ յուրահատուկ գեղձախտերից (ադենոպաթիաներ), լիմֆոգրանուլեմատոզից, լիմֆոսարկոմայից, սարկոիդոզից, թիմուսի գերաճից, թիմոմաներից: Առաջնային տուբերկուլոզային համալիրի տարբերակումը ոչ յուրահատուկ թոքաբորբից, ստաֆիլակոկային թոքաբորբից, ձգձգված վիրուսային թոքաբորբից:
Թոքերի սերմնացված տուբերկուլոզի տարբերակիչ ախտորոշումը այլ թոքային ախտահարումներից՝ սարկոիդոզի II փուլից, կարցինոմատոզից, երկկողմանի ոչ ինքնատիպ օջախային թոքաբորբից, փոշեգարությունից /սիլիկոզ/, իդիոպաթիկ ֆիբրոզացնող ալվեոլիտից, հիստիոցիտոզ X-ից, հեմոսիդերոզից, սրտային հիվանդությունների հետևանքով թոքերում առաջացած կանգից, համակարգային հիվանդություններից:
Թոքերի օջախային և ներսփռանքային տուբերկուլոզի տարբերակիչ ախտորոշումը այլ թոքային ախտահարումներից՝ ոչ ինքնատիպ թոքաբոր-

բից, ծայրամասային քաղցկեղից, էոզինոֆիլային ներսփռանքից, թոքերի սնկային ախտահարումներից /պնևմոմիկոզից/, թոքի ինֆարկտից:
Թոքերի գնդաձև գոյացությունների՝ տուբերկուլոմայի, թարախակույտի, չարորակ ծայրամասային քաղցկեղի, վարատական քաղցկեղի, բարորակ (գամարտոմա, օստեոխոնդրոմա) նորագոյացությունների, տարբեր ծագում ունեցող լցված թոքաբշտերի, միկոզների տարբերակիչ ախտորոշումը: Թոքերի քայքայիչ ձևերի տարբերակիչ ախտորոշումը այլ թոքային ախտահարումներից՝ օդային բշտերից, ասպերգիլլոմայից, մակաբուծային ախտահարումներից, բացված թարախակույտից, թոքերի չարորակ նորագոյացություններից՝ քայքայման փուլում: Տուբերկուլոզային թոքամզաբորբի տարբերակիչ ախտորոշումը թոքաբորբերի ժամանակ զարգացող պլևրիտից, ուռուցքի ժամանակ զարգացող պլևրիտից, մեզոթելիոմայից: Տուբերկուլոզի բարդությունները: Առաջնային տուբերկուլոզի բարդությունները. բրոնխների տուբերկուլոզ, ատելեկտազ, ավշածին, արյունածին սերմնացրում, թոքամզի բորբոքում, առաջնային խոռոչ, լոռանման թոքաբորբ: Տուբերկուլոզի բարդությունները. թոք-սրտային անբավարարություն, ներքին օրգանների ամիլոիդոզ: Անհետաձգելի վիճակները տուբերկուլոզի ժամանակ: Թոքային արյունահոսություն: Թոքային արյունահոսությունների ախտածագումը, կլինիկան, ախտորոշումը և բուժումը: Ինքնաբուխ պնևմոթորաքսի ախտածագումը, կլինիկան, ախտորոշումը և բուժումը: Տուբերկուլոզի զուգորդումը այլ հիվանդությունների հետ:
Տուբերկուլոզի կլինիկական ընթացքի, ախտորոշման և բուժման առանձնահատկությունները ՄԻԱՎ-ի զուգորդման ժամանակ: Տուբերկուլոզի առանձնահատկությունները փոշեգարության, թոքերի քաղցկեղի, սիրտանոթային հիվանդությունների, շաքարային դիաբետի, լյարդի հիվանդությունները և ԹՔՕՀ-ի հետ զուգորդման ժամանակ: Տուբերկուլոզը և հոգեկան հիվանդությունները: Տուբերկուլոզը և հարբեցողությունը: Տուբերկուլոզը և մայրությունը: Հակատուբերկուլոզային ծառայության կազմակերպումը արդի պայմաններում: Հիվանդների հայտնաբերումը արդի պայմաններում: Տուբերկուլոզի զարգացման ռիսկի գործոնները: Տուբերկուլոզի սանիտարական, քիմիական, սոցիալական կանխարգելում: Հակատուբերկուլոզային յուրահատուկ կանխարգելումը՝ հակատու-

բերկուլոզային ԲՑԺ պատվաստումը: Տուբերկուլոզի բուժման հիմնական եղանակները: Հակատուբերկուլոզային քիմիաթերապիան: Տուբերկուլոզի բուժումը DOTS ծրագրով: Հակատուբերկուլոզային պատրաստուկները: Տուբերկուլոզի ախտածնական, ախտանշական բուժումը: Վիրահատական բուժման եղանակները և ցուցումները: Կոլապսաթերապիա՝ արհեստական պնևմոթորաքս, պնևմոպերիտոնեում: Տուբերկուլոզի հարուցչի դեղորայքակայունության զարգացման պատճառները և ձևերը և կանխման ուղիները:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Սաֆարյան Մ. Դ. և համահեղ., Ֆթիզիատրիա, Ե., 2002, 192 էջ
2. Սաֆարյան Մ.Դ., Նիկոլայան Լ.Թ., Գևորգյան Ա.Պ., Ֆթիզիատրիայի հիմունքները, ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, 2010թ., 140 էջ
3. Սաֆարյան Մ.Դ., Գևորգյան Ա.Պ., Մինասյան Գ.Ռ., Ֆթիզիատրիայի մասնավոր հարցեր, ուս. ձեռնարկ, Երևան-2015թ., 185 էջ
4. Дэвидсон. Внутренние болезни. Пульмонология. Редакторы: Николас А.Бун, Ники Р.Колледж, Брайан Р. Уолкер, Джон А.А. Хантер. Пер.с англ. под ред. С.И.Овчаренко. М.: Изд.“ ГЭОТАР-Медиа”, 2009, 138
5. Кошечкин В.А., Иванова З.А. Туберкулез. Учебное пособие. М.: Изд. группа “ГЭОТАР-Медиа”, 2007 - 304 с.
6. Крофтон Дж., Хорн Н., Миллер Ф. Клиника туберкулеза. Перевод с англ. М.Медицина, 2001г.- 186с
7. Полли Э. Парсонз, Джон Э. Хеффкер. Секреты пульмоннологии. Перевод с англ. под ред. к.м.н. О.Ф. Колодкиной, М.. 2004 , 647с.
8. Рабухин А.Е. Туберкулез органов дыхания у взрослых, М. 1963 -342 с.
9. Туберкулез органов дыхания. Под ред. чл.- корр. АМН СССР Хоменко А.Г.- М.Медицина,1963 - 1988.-576 с.

9. ԷՆԴՈԿՐԻՆՈԼՈԳԻԱ

Էնդոկրինոլոգիայի պատմություն: Էնդոկրին համակարգ, հորմոնները և նրանց ազդեցության մեխանիզմը: Նյութափոխանակության հորմոնալ կարգավորումը: Հիպոֆիզ. անատոմիա և ֆիզիոլոգիա, հետազոտման եղանակները: Հիպոֆիզի ադենոմաներ, դասակարգում, էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Գլխուղեղի և հիպոֆիզի հորմոնալ ոչ ակտիվ ուռուցքները: Տեսողական, նյարդային և սեռական խանգարումները: Ախտորոշման սկզբունքները և բուժումը: Ակրոմեգա-

լիա, Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Գիգանտիզմ Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Հիպոֆիզար նանիզմ, Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Կարճահասակության տարբերակիչ ախտորոշումը: Իդիոպաթիկ կարճահասակություն՝ դասակարգում, բուժում: Հիպերպրոլակտինեմիայի համախտանիշ, Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Ոչ շաքարային դիաբետ, Դասակարգում, Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Պարխոնի համախտանիշ էթիոպաթոգենեզը, կլինիկական դրսևորումները, ախտորոշումը և բուժումը: Պանհիպոպիտուիտարիզմ: Դասակարգում, էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Նյարդային անոռեքսիա՝ էնդոկրին դրսևորումները: Դատարկ թրքական թամբի համախտանիշ՝ էթիոլոգիա, կլինիկական դրսևորումները, ախտորոշման լաբորատոր-գործիքային մեթոդները, վարման տակտիկան:

Ենթաստամոքսային գեղձ. անատոմիա և ֆիզիոլոգիա, հետազոտման եղանակները: Շաքարային դիաբետ: Էպիդեմիոլոգիա: Դասակարգում, պաթոգենեզ, կլինիկա: Շաքարային դիաբետի ախտորոշում: Տիպ 1և տիպ 2 շաքարային դիաբետի տարբերակիչ ախտորոշում: MODY դիաբետի տեսակները, ախտորոշման և բուժման առանձնահատկությունները: Դիաբետիկ միկրոանգիոպաթիաներ: Դասակարգում, պաթոգենեզ, կլինիկական դրսևորումները և բուժման ժամանակակից մեթոդները: Ավտոնոմ նեյրոպաթիայի կլինիկական դրսևորումները: Էրեկտիլ դիսֆունկցիա: Դասակարգում, պաթոգենեզ և բուժման ժամանակակից մեթոդները: Դիաբետիկ ոտնաթաթի համախտանիշ: Դասակարգում, պաթոգենեզ, կլինիկական դրսևորումները և բուժման ժամանակակից մեթոդները: Դիաբետիկ հիպերգլիկեմիկ կոմաներ: Պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում, կանխարգելում: Դիաբետիկ կետոացիդոտիկ կոմայի ախտորոշումը և բուժումը: Հիպերօսմոլյար կոմայի կլինիկական դրսևորումները, ախտորոշումը, բուժումը: Լակտացիդեմիկ կոմայի պաթոգենեզը, կլինիկական դրսևորումները, ախտորոշումը, բուժումը: Դիաբետիկ հիպոգլիկեմիկ կոմա և վիճակ: Պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում, կանխարգելում: Գլյուկոզայի նկատմամբ տոլերանտության խան-

գարում ունեցող հիվանդների վարումը: Շաքարային դիաբետի բուժում: Սննդակարգային թերապիա: Ինսուլինոթերապիա: Պերօրալ հիպոգլիկեմիկ դեղահաբեր: Շաքարային դիաբետի ինքնահսկում և հիվանդների ուսուցման սկզբունքները: Շաքարային դիաբետ և հղիություն: Գեստացիոն շաքարային դիաբետ, ռիսկի գործոնները, ախտորոշումը և բուժումը:
Վահանագեղձի անատոմիա և ֆիզիոլոգիա, հետազոտման եղանակները: Վահանագեղձի հիվանդություններ, դասակարգում: Հիպերթիրեոզի համախտանիշ՝ էթիոլոգիական դասակարգումը, տարբերակիչ ախտորոշումը: Դիֆուզ տոքսիկ խպիպ: Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Թիրեոտոքսիկ կրիզ՝ կլինիկական դրսևորումները, ախտորոշումը, անհետաձգելի օգնությունը: Էնդոկրին օֆթալմոպաթիա՝ էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկական և գործիքային ախտորոշման սկզբունքները, բուժումը: Անգուցավոր և բազմահանգուցավոր խպիպ: Հասկացողություն վահանագեղձի ֆունկցիոնալ ավտոնոմիայի մասին: Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ: Կլինիկական դրսևորումների առանձնահատկությունները տարեց հիվանդների մոտ, բուժում: Վահանաձև գեղձի տոքսիկ ադենոմայի տարբերակիչ ախտորոշումը և բուժումը: Հիպոթիրեոզի համախտանիշ: Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Բնածին հիպոթիրեոզի էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկական դրսևորումները: Բնածին հիպոթիրեոզի սկրինինգը և բուժումը: Հիպոթիրեոիդային կոմա՝ էթիոպաթոգենեզը, բուժումը: Էնդեմիկ և սպորադիկ խպիպ: Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Յոդային անբավարարության հետևանքով առաջացած հիվանդություններ՝ էպիդեմիոլոգիան, պաթոգենեզը: Անհատական և զանգվածային կանխարգելումը: Վահանագեղձի հիվանդություններ ինդուկցված յոդով: Կլինիկական դրսևորումները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: Վահանագեղձի հիվանդություններ և հղիություն: Հիպոթիրեոզի և թիրեոտոկսիկոզի ախտորոշման և բուժման սկզբունքները հղիության ժամանակ: Վահանագեղձի քաղցկեղ՝ դասակարգումը, կլինիկական դրսևորումները, ախտորոշումը և բուժման սկզբունքները: Թիրեոիդիտներ: Դասակարգում, Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բու-

ժում: Քրոնիկական աուտոիմուն թիրեոիդիտ՝ էթիոպաթոգենեզը, կլինիկական դրսևորումները, ախտորոշումը, բուժումը: Ենթասուր թիրեոիդիտ՝ էթիոպաթոգենեզը կլինիկական դրսևորումները, բուժումը: Թարախային, ֆիբրոզ և հետծննդաբերական թիրեոիդիտ, տարբերակիչ ախտորոշումը:
Հարվահանաձև գեղձերի անատոմիա և ֆիզիոլոգիա, հետազոտման եղանակները: Հիպերկալցեմիայի համախտանիշ՝ էթիոլոգիական դասակարգումը և ախտորոշման ալգորիթմը: Հիպերպարաթիրեոզ: Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Հիպոկալցեմիայի համախտանիշ՝ դասակարգումը և ախտորոշման ալգորիթմը: Հիպոպարաթիրեոզ: Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում:
Մակերիկամների անատոմիա և ֆիզիոլոգիա, հետազոտման եղանակները: Մակերիկամի կեղևային հիվանդություններ: Իցենկո-Կուշինգի հիվանդություն և համախտանիշ: Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Հիպերալդոստերոնիզմ, առաջնային և երկրորդային: Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Մակերիկամի կեղևի սուր անբավարարություն: Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Մակերիկամի կեղևի քրոնիկական անբավարարություն: Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Մակերիկամի կեղևի բնածին դիսֆունկցիա: Դասակարգում: Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Մակերիկամների կեղևի բնածին դիսֆունկցիա՝ 21-հիդրոքսիլազայի դեֆիցիտ, էթիոպաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշումը, բուժումը: Մակերիկամների կեղևի բնածին դիսֆունկցիա՝ մակերիկամների լիպոիդ հիպերպլազիա, հիդրոքսիստերոիդ դեհիդրոգենազայի, 17a-հիդրոքսիլազայի, 11bհիդրոքսիլազայի դեֆիցիտ, էթիոպաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշումը, բուժումը: Մակերիկամի միջուկային շերտի հիվանդություններ: Ֆեոքրոմոցիտոմա: Դասակարգում: Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Ինցեդենտալոմա (մակերիկամների հորմոնալ ոչ ակտիվ ուռուցքներ), տարբերակիչ ախտորոշում:
Բուժման մոտեցումները: Սեռական գեղձերի անատոմիա և ֆիզիոլոգիա, հետազոտման եղանակները: Ձվարանների հիպոֆունկցիա, դասակարգումը, կլինիկական դրսևորումները, բուժման սկզբունքները: Հիպեր-

գոնադոտրոպ հիպոգոնադիզմ՝ դասակարգումը, կլինիկական դրսևորումները, բուժման սկզբունքները: Սեռական զարգացման ուշացում: Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Շերեշևսկի-Թերների համախտանիշ: Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Կլայնֆելտերի համախտանիշ: Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Հիպոգոնադոտրոպ հիպոգոնադիզմ, դասակարգումը, կլինիկական դրսևորումները, բուժման սկզբունքները: Հիպերանդրոգենեմիա, դասակարգումը, կլինիկական դրսևորումները, բուժման սկզբունքները: Վաղաժամ սեռական զարգացում՝ դասակարգում, էթիոպաթոգենեզ, կլինիկական և հորմոնային բնութագիրը, տարբերակիչ ախտորոշումը, բուժման սկզբունքները: Սեռի տարբերակման խանգարումներ՝ հերմաֆրոդիտիզմի տարբեր տեսակների վաղ տարբերակիչ ախտորոշման սկզբունքները: Սեռի պատկանելիության ընտրությունը: Ձվարանների պոլիկիստոզ՝ էթիոպատոգենեզ, առաջնային և երկրորդային պոլիկիստոզի տարբերակիչ ախտորոշումը, բուժում: Սեռական ստերոիդային հորմոնների կիրառման սկզբունքները կլինիկական պրակտիկայում և նրանց համակարգային ազդեցությունը: Մենոպաուզայի համախտանիշ, կլինիկական ձևերի արտահայտումը: Փոխարինող հորմոնալ թերապիայի ցուցումները: Գինեկոմաստիա, դասակարգումը, էթիոպաթոգենեզը, կլինիկական դրսևորումները, բուժումը: Օստեոպորոզ, պաթոգենեզը, զարգացման ռիսկի գործոները, կլինիկական դրսևորումները, ախտորոշումը, բուժման ժամանակակից մեթոդները: Ճարպակալում: Դասակարգում: Էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Ճարպակալման տարբեր ձևերի բուժման սկզբունքները: Սննդակարգի և ապրելակերպի դերը: Դեղորայքային բուժման տարբերակները: Մետաբոլիկ համախտանիշ, պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, բուժում: Աուտոիմուն պոլիգլանդուլյար համախտանիշներ՝ դասակարգումը, տարբեր տիպերի կլինիկական դրսևորումները, ախտորոշման մեթոդներ, բուժում: Բազմակի նեոպլազիաների համախտանիշ՝ տեսակները, ախտորոշում և բուժում:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Балаболкин М.И., Клебанова Е.М., Креминская В.М. Дифферен-

циальная диагностика и лечение эндокринных заболеваний. М., Медицина, 2002.
2. Балаболкин М.И., Лукьянчиков В.С., Мкртумян А.М. Учебное пособие по эндокринологии (практикум). М., 1991.
3. Вильям М. Кеттайл, Рональд А. Арки. Патофизиология эндокринной системы. - BINOM publishers, Москва, С. Петербург, 2001.
4. Жуковский И.А., Лебедев Н.Б., Семичев Т.В. ч др. Нарушения полового развития. М., Медицина, 1989.
5. Лукьянчиков В.С.Гиперальдостеронизм(метод.рекомендации)М.,1995
6. Окороков. Н.А. Диагностика болезней внутренних органов (руководство). Витебск. Белмедкнига, 2005
7. Окороков. Н.А. Лечение болезней внутренних органов (руководство). Витебск. Белмедкнига, 2005
8. Старкова И.Т. Клиническая эндокринология. М., Медиц.,2002, 3 изд.
9. Гарет Уильямз, Джон К.Пикап. Руководство по диабету. Москва,2003
10. Дж. Гриффин, Физиология эндокринной системы, Москва, 2008
11. В.М. Сидельникова, Эндокринология беременности, Москва, 2007
12. Э.Петерс Хармел, Сахарный диабет, Москва. Практика, 2008
13. И.И. Дедов, Г.А.Мельниченко Рациональная фармакотерапия заболеваний эндокринной системы и нарушений обмена веществ, М. 2006
14. И.И. Дедов Эндокринология, национальное руководство, М., 2008
15. Питер П. Тот, Нарушения липидного обмена, М.. Геотар-Медиа, 2010
16. Генри М. Кроненберг, Эндокринология по Вильямсу. Сахарный диабет и нарушения углеводного обмена, Москва, 2010
17. Генри М. Кроненберг, Эндокринология по Вильямсу. Нейроэндокринология, Москва, 2010
18. Генри М. Кроненберг, Эндокринология по Вильямсу, Репродуктивная эндокринология, Москва, 2010
19. Генри М. Кроненберг, Эндокринология по Вильямсу, Заболевания шитовидной железы, Москва, 2010
20. Генри М. Кроненберг, Эндокринология по Вильямсу, Заболевания коры надпочечников и эндокринная артериальная гипертензия, Москва, 2010
21. Н. П. Шабалова, Диагностика и лечение эндокринных заболеваний у детей и подростков, 2-е изд., Москва "МЕДпресс-информ", 2009
22. И. И. Дедов, В. А. Петеркова, Руководство по детской эндокринологии, Москва, Универсум паблишинг, 2006

23. Ю. И. Караченцев, А. В. Казаков, Н. А. Кравчун, И. М. Ильин, 100 избранны х лекций по эндокринологии, Харьков, 2009
24. Дэвид Гарднер, Долорес Шобек, Базисная и клиническая эндокринология, Москва, Издательство БИНОМ, 2010
25. Руководство по эндокринной гинекологии, под редакцией Е. М. Вихляевой, 3-е издание, Москва, 2006
26. ESPE guidelines, Conjenital hypothyroidism, 2014
27. ISPAD guidelines, Diabetes, 2013
28. ESPE guidelines, Growth hormone deficiency, 2014
29. С.И. Козлова, Н. С. Демикова-Наследственные синдромы и медико-генетическое консультирование, 3-е издание, Москва, 2007
30. Prof. Peter Kempler, Tamas Varkonyi, Нейропатии в клинической практике, 2012
31. С.Б. Шустов, Эндокринология в таблицах и схемах, Москва, 2009
32. Martin Schlumberger, Furio Pacini, R Michael Tuttle-Thyroid tumors, France, 2016
33. ESE guidelines-Diabetes and pregnancy (2013), Diagnosis and treatment of hyperprolactinemia (2011), Diagnosis and treatment of polycystic ovary syndrome(2013), The diagnosis of Cushing's syndrome(2008), Treatment of Cushing's syndrome (2015)

10. ԱՐՅՈՒՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Արյուն՝ բնորոշումը, ֆունկցիաները, դերը օրգանիզմի ընդհանուր գործունեության մեջ: Արյունաստեղծման համակարգ՝ անատոմիա, ֆիզիոլոգիա, ցողունային բջջի տեսություն, արյունաստեղծման աճի գործոններ, հեմոպոետիկ միկրոշրջապատ: Արյունաստեղծում՝ տեսությունը, կարգավորման մեխանիզմները: «Բջջային մահ» հասկացողություն: Պտղի, դեռահասների, մեծահասակներիհեմոպոեզի առանձնահատկությունները: Ծայրամասային արյան կազմը, բջիջների անատոմիան, ֆունկցիան, ախտաբանական ձեւերը, տարիքային առանձնահատկությունները: Թթվածինը օրգանիզմի համար, հեմոգլոբին՝ կառուցվածքը եւ ֆունկցիան, ախտաբանական ձեւերը: Իմունահիրազեք համակարգ, իմունիտետի մեխանիզմները: Արյան ագրեգատային համակարգ: Արյան ագրեգատային համակարգի լաբորատոր գնահատումը: Խանգարումների ախտորոշումը: Թրոմբագոյացման գործընթացի ակտիվացումը:

Սակավարյունություններ. Հետարյունահոսական սակավարյունություններ: Պակասորդային սակավարյունություններ՝ երկաթ-. վիտամին B_{12}- և ֆոլաթթուպակասորդային: Ապլաստիկ սակավարյունություններ: Հեմոլիտիկ սակավարյունություններ: Սիդերոբլաստային սակավարյունություններ: Դիզէրիթրոպոետիկ սակավարյունություններ: Սակավարյունություններ այլ հիվանդությունների ժամանակ, արյան դիլյուցիա:

Հեմոսթազի համակարգի ախտաբանություն. Թրոմբոցիտոպենիաներ՝ դասակարգում: Ներանոթային տարածուն մակարդման համախտանիշ: Մոշկովիցի համախտանիշ, հեմոլիտիկ-ուռեմիկ համախտանիշ: Հեմոֆիլիաներ: Վիլեբրանդի հիվանդություն: Հեմոռագիկ ցասկուլիտ: Թրոմբոցիտոպաթիաներ: Թրոմբոֆիլիաներ:

Արյան համակարգի չարորակ հիվանդություններ. Միելոպրոլիֆերատիվ հիվանդություններ: Լիմֆոպրոլիֆերատիվ հիվանդություններ: Միելոմային հիվանդություններ: Միելոդիսպլաստիկ համախտանիշ: Սուր լեյկոզներ: Ոչ հոջկինյան լիմֆոմաներ: Հոջկինի լիմֆոմա:

Իմունահեմատոլոգիա. ABO, Rh-Hr էրիթրոցիտային համակարգեր: HLA համակարգ: Էրիթրոցիտային իմունաժառանգական հազվադեպ հանդիպող համակարգեր:

Փոխներարկաբանություն. Անվտանգ դոնորի ընտրությունը և նրա առողջության պահպանման սկզբունքային դրույթները, դոնորության տեսակները: Ստանդարտ օպերացիոն գործողությունները արյան ծառայության ստորաբաժանումներում, նրանց համապատասխանությունները արյան և արյան բաղադրամասերի անվտանգության ժամանակակից պահանջներին: Փոխներարկումային բուժօգնության, արյան բաղադրամասերի որակը և անվտանգություն, տեսակները: Արյան համատեղելի բաղադրամասերի ընտրությունը: Հետփոխներարկումային բարդություններ, նրանց կանխարգելումը: Արյան փոխանակային ներարկումը նորածինների մոտ: Արյան պատրաստուկները և նրանց կլինիկական կիրառումը: Աուտոփոխներարկում: Ռեինֆուզիա: Թթվածնի արհեստական փոխադրիչներ:

Արյունաստեղծ ցողունային բջիջների եւ ոսկրածուծի փոխպատվաստման սկզբունքները. Արյունաստեղծ ցողունային բջիջների և ոսկրածուծի դոնորների ընտրությունը, փոխպատվաստման տեսակները, ցուցումները: «Պատվաստ ընդեմ տիրոջ» ռեակցիա հասկացողություն: Իմունաբանական խիմերիզմ հասկացողություն:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Абрамов М.Г. Гематологический атлас. М.. ,,Медицина,, 1985. 344 с.
2. Абдулкадыров К.М., Бессмельцев С.С.Апластическая анемия. Москва. ,,Наука,; Санкт-Петербург: Изд. KN. 1995. 231 с.
3. Балуда В.П., Деянов И.И., Балуда Ф.М. Профилактика тромбозов. Саратов: Изд университета. 1992. 176 с.
4. Баркаган Э.С. Геморрагические заболевания и синдромы. М., 1988.
5. Братчик А.М.Клинические проблемы фибринолиза. Киев: Здоровья 1999. 344
6. Волкова М. А. Онкогематология. Москва. ,,Медицина,,. 2001. Воробьев А. И. Руководство по гематологии в 2-х томах, М., 1995.
7. Гематология. Новейший справочник. Под ред. К.М. Абдулкадырова. Москва. Изд. Сова. 2004, 928
8. Гематология (онкология детского возраста) (В сер. “Практическое руководство по детским болезням у детей”) под ред. А.Т.Румянцева
9. Гематологическая цитохимия. 1983. 319.
10. Гусева С.А., Вознюк В.П. Болезни системы крови. Москва “МЕДпресс-информ”. 2004. 488
11. Долгов В.В., Морозова В.Т. Лабораторная диагностика анемий. 2001.
12. Зубарева Болезни системы крови. 1992.
13. Комаров Ф.И. Диагностика и лечение внутренних болезней (Руководство для врачей в 3-х томах) Москва. 1997.
14. Кост Е.А. Справочник по лабораторным методам исследования. 1975. 359с.
15. Ланцковский Филипп Детская гематология и онкология, изд. 3-е, издатльство ,,Лори,,. 2005.
16. Луговская С.А., Почтарев М.Е. Гематологический атлас 2004. 227
17. Майерс - Терапия. 1997. (перевод с англ.)
18. Майкл Дж. Роуз, Ненси Берлинер-Шифман Патофизиология крови. (перев. с англ. Е.Б. Жибурт, Ю.Н. Òокарев) Москва, 2000.

19. Мари Э. Вуд, Пол А Банн Секреты онкологии и гематологии. (пер. Ю.Н.Токарев и А. Е. Бухин) Москва, 1997.
20. Нерсесян В.М. Системы АВО и Резус фактор в клинике. Изд. «Айастан». Ереван, 1972.
21. Нерсесян В.М. Мартиросян И.Г., Мусаелян Н.О. Учебно-методическое пособие по изоиммунологии. Е., 1 изд.1988. 2 изд.1989. 3 изд. 1999.
22. Романова А.Ф. Справочник по гематологии. Ростов на Дону, 2000.
23. Романова А.Г. Болезни системы крови. 2002.
24. Румянцев А.Г., Аграненко В.А. Клиническая трансфузиология., М., 1997.
25. Румянцев А. Т., Аграненко В.А. Клиническая трансфузиология М. ГЭОТАР,,Медицина,, 1997. 575
26. Руководство по гематологии в 3-х томах (под ред. А.И.Воробьева 3-е изд. Переработанное и дополненное) М: ,,Ньюдиамед ,, 2002-2003.
27. Ю.Л. Шевченко, В.Н.Шабалин, М.Ф. Заривчацкий, Е.А.Селиванов. Руководство по общей и клинической трансфузиологии Санкт-Петербург. Савченко В.Г., Паровичникова Е.Н., Исаев В.Г. Программное лечение лейкозов. М. ,,Фолиант ,,. 2003. 608с.
28. Савченко В.Г., Паровичникова Е.Н., Исаев В.Г. Программное лечение лейкозов. М. Фолиант, 2002. 238 с.
29. Хариссон, Гематология. 2-ой том (14 томов)
30. Хоффбранд В., Петтит Дж. Атлас справочник Гематология М. ,,Практика,, 2007
31. Шевченко Ю.А., Жибурт Е.Б. Безопасное переливание крови. С.Петербург, 2000.
32. Шиффман Фред Джю Патофизиология кровию Перевод с англ. Под редакцией проф. Е.Б.Жибурта и проф.Ю.Н.Токарева, 2007, 446 с.
33. L. S. Բալայան. Նորածինների հեմոլիտիկ հիվանդություններ Ե. 1997
34. Վ. Ն. Ներսիսյան, Իմունոտրանսֆուզիոլոգիա և ռեպրադուկցիա Առողջապահության լրատու, 1999թ. N23;25;27-30;41-43 2001թ. N2-5
35. Վ. Ն. Ներսիսյան, Իմունաարյունաբանական ստուգումներն արյան փոխներարկման և հղիության դեպքում. Երևան 1999թ.
36. AABB Technical Manual 14th edition. 2004.
37. Casey O`Connell, Vanessa Lynn Dickey Blueprints Hematology and Oncology Blackwell Publishing 2002.
38. Colman RW, Hirsh J, Marder VJ, Clowes AW, George JN, editors. Hemostasis and thrombosis: basic principles and clinical practice. 4th ed. Philadelphia: Lippncott Williams and Wilkins; 2001
39. Hoffman R. Benz E J Jr, Shattil SJ, et all editors. Hematology: basic principles and practice. 3rd ed. New York: ChurchillLivingstone; 2000.

40. O`Conner B.H. A Color Atlas and instruction Manual of Peripheral Blood Celle Morphology. Baltimor, USA, 1984; p.316.
41. PDQ Hematology William F.Kern MD Department of Pathology University of Oklahoma Helth Sciences Center London Hamilton BC Decker Inc 2002.
42. Hematology in Practice by Betty Ciesla (second edition). Davis Plus, 2011

11. ԻՆՖԵԿՑԻՈՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ինֆեկցիոն հիվանդություններ ուսումնական առարկայի հիմնական բաժինները. Ինֆեկցիոն հիվնանդների օգնության կազմակերպման կառուցվածքը: Ինֆեկցիոն հիվանդությունների կանխարգելում:

Ինֆեկցիոն հիվանդությունների ախտաբանության տեսական հիմունքները: Ինֆեկցիոն հիվանդությունների ախտորոշման ժամանակակից մեթոդները: Ինֆեկցիոն հիվանդությունների կլինիկական ֆարմակոլոգիայի ժամանակակից հիմունքները:

Աղիքային ինֆեկցիաներ և ինվազիաներ: Շնչական ուղիների ինֆեկցիաներ: Արտաքին ծածկույթների վարակներ: Տրանսմիսիվ (արյունային) վարակներ: Կարանտինային և հատուկ վտանգավոր վարակներ:

Վիրուսային հեպատիտներ, ՁԻԱՀ-ասոցացված հիվանդություններ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. В.Ф. Учайкин, Руководство по инфекционным болезням у детей, 1998, Санкт-Петербург
2. К.П.Майер, Гепатит и последствия гепатита, 1999, Москва
3. Н.Д.Ющук, Острые кишечные инфекции, 2001, Москва
4. Н.А.Яковлев, НейроСпид, 2005, Москва
5. Ю.Ю.Елисеев, Полный справочник инфекциониста, 2007, М.
6. Ю.Я.Венгеров, Инфекционные и паразитарные болезни, 2010, М.
7. А.В.Калинин, Гастроэнтерология и гепатология, 2007, Москва
8. А.К.Токмалаев,Клиническая паразитология, 2010, Москва
9. В.Т.Ивашкин, Болезни печени и желчевыводящих путей. 2005, М.
10. П.Р.МакНелли, Секреты гастроэнтерологии, 2001, Санкт-Петербург
11. И.И.Сахарчук, Вирусные заболевания, 2007, Киев
12. В.Н. Тимченко, Руководство по инфекционным болезням у детей, 2001, Санкт-Петербург

13. Ю.В.Лобзин, Руководство по инфекционным болезням, 2000,С.-Пет.
14. Ш.Шерлок, Заболевания печени и желчных путей, 1999, Москва
15. С.Н.Соринсон, Вирусные гепатиты А, В, С, Д, Е, ни А - Е в клинической практике, 1996, Санкт-Петербург
16. И.Н.Бокарев, Желтуха и гепатомегалия, 2008, Москва
17. В.Н. Тимченко, Воздушно-капельные инфекции в практике педиатра и семейного врача, 2007, Санкт-Петербург
18. В.П.Яковлев, Рациональная антимикробная фармакотерапия, М 2003
19. Е.П.Шувалова, Инфекционные болезни". 2015, Москва
20. Т.М Зубик, Дифференциальная диагностика инфекционных болезней, 1999, Москва
21. Н.А.Фарбер, Вирусные гепатиты у беременных, 1990, Москва
22. T.R.Harrison, Principles of Internal Medicine, 2008, New York
23. А. О. Буеверов, Гепатиты, 2010, Москва
24. В.Г.Радченко, Основы клинической гепатологии, 2005., Санкт-Пет.
25. Е. С. Белозеров, Бруцеллез, 1985, Санкт-Петербург
26. В. Н. Никифоров, Ботулизм, 1985, Санкт- Петербург
27. Ա. Ե. Մկրտչյան, Մալարի, 2002, Երևան
28. Ա.Վ.Ասոյան, Ինֆեկցիոն հիվանդություններ կրած անձանց դիսպանսեր հսկողությունը, Մ.Վ.Շմավոնյան, Ա.Լ.Մխիթարյան, Ե., 2005
29. Ա.Վ.Ասոյան, Մ.Վ.Շմավոնյան,Ա.Լ.Մխիթարյան, Քրոնիկ հեպատիտ B-ով հիվանդների հակավիրուսային բուժման ուղեցույց, Ե., 2010
30. В.И. Покровский, С.Г. Пак, Н.И. Брико, Б.К. Данилкин, Инфекционные болезни и Эпидемиология, 2008, Москва
31. Ю.В.Лобзин, Избранные вопросы терапии инфекционных больных, 2005, Санкт-Петербург.
32. П.В. Колхир, Доказательная аллергология и иммунология, 2010
33. Ф.И. Ершов, М.Г. Романцева, Иммунный ответ при вирусных инфекциях, 2010
34. Mkhitaryan L.M. Diff. diagnostics of Infe ctious Diseases, 2005
35. Ց.Հ.Նավոյան, Ն.Գ. Կարախանյան, Ցաների տարբերակիչ ախտորշումը, 2007, Երևան
36. Н.М. Грлазян, Дифференциальная диагностика лимфаденопатий, 2004, Ереван.
37. Л.М. Мхитарян, Р.Б.Магдесиева, Дифференциальная диагностика менингитов, 2004, Ереван
38. Н.Г.Будагян, Дифференциальная диагностика лихорадок. 2004, Е.
39. Н.Г.Будагян, Дифференциальная диагностика лихорадок, 2004, Е.
40. Н.К.Саркисянц, Дифференциальная диагностика диарей. 2004, Е.
41. Н.М. Грлазян, Ю. А. Манукян, Герпетическая инфекция, 2003г, Е.

42. Р.А. Аракелян, Ц.А. Навоян, А.В. Асоян и др., Дифференциальная диагностика синдрома желтухи у детей, 2004г., Ереван
43. Л.М. Мхитарян, Ц.А. Навоян, А.Р. Шаапуни, ВИЧ- инфекция у детей, 2001., Ереван

12. ՌԵԱԲԻԼԻՏՈԼՈԳԻԱ ԵՎ ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ռեաբիլիտոլոգիա. Հարմարվողականություն և զարգացման մեխանիզմներ: Հարմարվողականության ինքնակարգավորում և սանոգենեզի մեխանիզմները: Ստրեսի և հարմարվողականության դերը ռեաբիլիտացիայի մեջ: Ռեաբիլիտալոգիայի ֆիզիկական գործոնների ազդեցությունը մարդու ծերացման գործընթացի վրա: Առողջության ախտորոշում: Նյարդային համակարգի դերը տարբեր ֆունկցիաների կարգավորման մեջ (նեյրոկրին, նեյրոէնդոկրին ազդեցություն, պեպտիդէրգիկ նյարդային համակարգ): Իմունային համակարգ:

Ֆունկցիոնալ համակարգերի ախտաբանական ֆիզիոլոգիա: Պատոգենեզի և տարբեր սոմատիկ հիվանդությունների զարգացման ժամանակակից ներկայացումը: Ռեաբիլիտոլոգիայի սկզբունքները, խնդիրները, նպատակները: Ռեաբիլիտացիոն թիմի կազմը և աշխատանքային առանձնահատկությունները: Ռեաբիլիտացիոն մեթոդների դասակարգում և նրանց նշանակությունը վերականգման մեջ:

Բուժական ֆիզկուլտուրայի (ԲՖ) նպատակը, խնդիրները և բովանդակությունը: ԲՖ կապը թերապիայի, վիրաբուժության, գինեկոլոգիայի և միուս մասնագիտությունների հետ: Ընդհանուր և հատուկ մարզումներ, ֆիզիկական վարժությունների ազդեցության ճանապարհները:

ԲՖ սրտանոթային հիվանդությունների ժամանակ, հակացուցումներ:

ԲՖ անոթային խնդիրների ժամանակ, ԲՖ փուլայնությունը ինֆարկտով հիվանդների մոտ: ԲՖ նշանակման սկզբունքները վաղ, հիվանդանոցային և հետհիվանդանոցային (սանատոր-կուրորտական) փուլերում:

ԲՖ շնչառական համակարգի հիվանդությունների ժամանակ, հակացուցումներ: ԲՖ մարսողական համակարգի հիվանդությունների ժամանակ, հակացուցումներ: ԲՖ առանձնահատկությունները նյութափոխանակության խանգարման հիվանդությկունների ժամանակ՝ ճառպակալում,

պոդագրա, մետաբոլիք համախտանիշի: ԲՖ առանձնահատկությունները շաքարային դիաբետի ժամանակ: ԲՖ կիրառումը ողնաշարային և հոդային հիվանդությունների ժամանակ, հակացուցումներ: ԲՖ առանձնահատկությունները ռևմատիզմի և ռևմատոիդ արտրիտի ժամանակ: Աշխատանքային ռեաբիլիտացիայի կազմակերպում:

Հենաշարժիչ ապարատի վնասվածքների և դեֆորմացիաների վերականգնողական բուժման սկզբունքները: ԲՖ և մերսման կիրառումը այդ պաթոլոգիաների ժամանակ: Կեծվացքի խանգարումներ, կանխարգելում և ռեաբիլիտացիոն բուժում: ԲՖ կիրառման ցուցումներ և հակացուցումներ հետվիրահատական շրջանում: ԲՖ կիրառման սկզբունքները երեխաների մոտ տարբեր հիվանդությունների ժամանակ: Ինչպես է ազդում ԲՖ երեխաների օրգանիզմի վրա տարբեր հիվանդությունների ընթացքում:

Նեյրոռեաբիլիտացիայի սկզբունքները, կիրառման մեթոդները, ցուցումներ և հակացուցումներ, արդյունավետություն:

Կլիմատոթերապիայի հիմնական սկզբունքները: Բուժական հանքային ջրերի օգտագործումը տարբեր հիվանդությունների ժամանակ:

Բուժական ցեխեր: Բնորոշումը, բուժական ցեխերի ֆիզիկական և քիմիական բնութագրում: Ջրաբուժություն. հիմնական սկզբունքները, ազդող գործոնները և մեխանիզմները: Ֆիզիոլոգիական և ախտաբանական վիճակները, որոնք կարող են առաջանալ ջրաբուժության ընթացքում, բժշկի գործելակերպը: Ընդհանուր ցուցումներ և հակացուցումներ:

Հիդրոթերապիա: Սահմանում, ջրի ֆիզիկական հատկությունները: Ջերմային և մեխանիկական բաղադրիչ: Սարը և տաք ջրի ազդեցության մեխանիզմները մարդու վրա: Ցուցումներ և հակացուցումներ:

Ցնցուղներ և լոգանքներ, ազդեցության մեխանիզմ, ցուցումներ և հակացուցումներ, տեսակներ և կիրառման առանձնահատկություններ:

Մերսում, ազդեցության մեխանիզմներ, ցուցումներ և հակացուցումներ: Մերսման տեսակներ և նրանց կիրառումը տարբեր հիվանդությունների ժամանակ: Մերսման տեխնիկան:

Էլեկտրոթերապիա: Սահմանում, կիրառվող գործոններ:

Գալվանիզացիա և դեղորայքային էլեկտրոֆորեզ, կիրառման մեթոդիկա, հիմնական ցուցումներ և հակացուցումներ, անվտանգուտյան կանոներ:
Էլեկտրոախտորոշում և էլեկտրոստիմուլյացիա: Կիրառման մեթոդիկա, հիմնական ցուցումներ և հակացուցումներ:
Ամպլիպուլսոթերապիա: Սահմանում, կիրառման մեթոդիկա, հիմնական ցուցումներ և հակացուցումներ, տարբեր մեթոդների հետ համատեղելիության առանձնահատկությունները, անվտանգուտյան կանոներ:
Էլեկտրոմագնիսական դաշտ: Բարձր հաճախականության էլեկտրոմագնիսական դաշտ: Դարսոնվալիզացիա, սահմանում, կիրառման մեթոդիկա, հիմնական ցուցումներ և հակացուցումներ:
ՈՒՁԹ, բուժական ազդեցություն, կիրառման մեթոդիկա, հիմնական ցուցումներ և հակացուցումներ: Ռեաբիլիտացիան ինչպես համալիր բուժում:
Սպորտային բժշկություն. Սպորտային բժշկության բովանդակությունը, նպատակները և խնդիրները: Սպորտային բժշկության հիմնական բաղադրամասերը: Սպորտային բժշկությունը՝ ինչպես առողջապահության կարևոր բաղադրամաս: Ֆիզիկական կուլտուրայի (ՖԿ) և սպորտի ազդեցությունը մարդու ֆունկցիոնալ վիճակի վրա: Մարզիկների ֆիզիկական զարգացումը (ՖԶ) և մարմնակազմությունը: Օրգանիզմի ՖԶ վրա ազդող գործոնները: Մարդու տարիքային ՖԶ դինամիկան: Տարբեր սպորտաձևերի ազդեցությունը ՖԶ ցուցանիշների վրա: Մարզիկների ՖԶ հետազոտման և գնահատման ժամանակակից մեթոդները: Մարզիկների մարմնակազմության տեսակները: Մարդու կեցվածքը և կեցվածքի հիմնական խանգարումները: Կեցվածքի առանձնահատկությունների վիզուալ և գործիքային ախտորոշում: Տարբեր մարզաձևերի ազդեցությունը կեցվածքի կազմավորման վրա: Մարզիկների հենաշարժողական և ոսկրահոդակապանային համակարգերի զարգացման առանձնահատկությունները և փոփոխությունները: ՖԿ և սպորտի ազդեցությունը մարզիկների մկանային համակարգի զարգացման վրա:
Մարզիկների նյարդային և նյարդամկանային համակարգերի ֆունկցիոնալ վիճակը: Նյարդային համակարգ և մարզման գործընթաց: Մարզման ընթացքում նյարդային գործունեության տարբեր ֆիզիկական

հատկանիշների համեմատական վերլուծությունը: Ստատիկ և դինամիկ համակարգում և նրանց ցուցանիշները: Մարզիկների տարբեր զգայարանների գործունեության առանձնահատկությունները:
Սպորտային գործունեության ընթացքում սրտանոթային համակարգը, ինչպես թթվածնի տեղափոխությունը սահմանափակող օղակ: Սպորտային սրտի կառուցվածքային առանձնահատկությունները: Մարզիկների սրտի հիպերտրոֆիկ փոփոխություններ:
Սրտային գործունեության կոնոմետրիկ սկզբունքը և դրա իրականացումը մարզիկների մոտ հանգիստ վիճակում և ֆիզիկական ծանրաբեռնվածության ժամանակ՝ կախված մարզվածության աստիճանից:
Մարզիկների մոտ անոթային համակարգի ֆունկցիոնալ վիճակի առանձնահատկությունները: Մարզիկների մոտ կարդիոռեսպիրատոր համակարգի ֆունկցիոնալ վիճակի առանձնահատկությունները: Թոքային ծավալ և ծավալի փոփոխությունները հանգիստ ժամանակ և ֆիզիկական ծանրաբեռնվածության ընթացքում: Շնչառական համակարգի ֆունկցիոնալ փորձեր: Մարզիկների մարսողական համակարգի ֆունկցիոնալ վիճակը: Մարզիկների մոտ կատարվող մեզի փոփոխությունները: Միոգլոբինուրիա: Աղաջրային հաշվեկշրի առանձնահատկությունները տարբեր սպորտաձևերում: Արյան փոփոխությունները հանգիստ վիճակում և մկանային ակտիվության ժամանակ:
Տարբեր սպորտաձևերում մարզիկների ֆունկցիոնալ վիճակի առանձնահատկությունները և ֆիզիկական որակների զարգացումը: Ոչ ճիշտ և ոչ ռացիոնալ մարզումների հետևանքով առաջացած մարզիկների ֆունկցիոնալ վիճակի խախտում և վատացում:
Բժշկական հսկողության սկզբունքները տարբեր սեռի և տարիքի մարզիկների մոտ: Կին մարզիկների բժշկական հսկողության առանձնահատկությունները: ՖԿ և սպորտով պարապող երեխաների բժշկական հսկողության հիմնական սկզբունքները և առանձնահատկությունները: Տարիքային խմբեր և նրանց առանձնահատկությունները:
Միջին տարիքի և տարեց մարդկանց կենսաբանական առանձնահատկությունները: Ծերացման տեսության հիմնական սկզբունքները: ՖԿ և

սպորտի կարևոր կանխարգելիչ ազդեցությունը: Միջին տարիքի և տարեց մարդկանց բժշկական հսկողության առանձնահատկությունները: Մարզիկների ֆիզիկական աշխատունակության և ֆունկցիոնալ պատրաստվածության գնահատում: Ֆիզիկական և ֆունկցիոնալ տեսթավորում սպորտային բժշկության մեջ և այդ տեսթավորման հանդեպ ունեցած պահանջները: Տեսթավորման արդյունքների քանակական և որակական գնահատում: Ֆիզիկական աշխատունակություն հասկացողությունը: Մարդու աէրոբ (թթվածինայի) աշխատունակություն: Մաքսիմալ և սուբմաքսիմալ փորձեր, որոնք օգտագործվում են ֆիզիկական աշխատունակության գնահատման համար:

Բժշկական հսկողություն մարզումների և մրցումների ժամանակ: Օրգանիզմի ֆունկցիոնալ վիճակի փոփոխությունները մարզումների ժամանակ: Նախամարզանքի շրջանում սրտանոթային, շնչառական, նյարդային համակարգերի և արյան ցուցանիշների փոփոխությունները: Հիմնական կամ մրցումայի շրջանում սրտանոթային, շնչառական, նյարդային համակարգերի և արյան ցուցանիշների փոփոխությունները: Սպորտային վիճակ հասկացողությունը: Սպորտային վիճակի պահպանում և գերմարզվածություն:

Բժշկական ապահովածությունը և հսկողությունը մրցումների ժամանակ: Մրցումների ժամանակ բժշկի պարտականությունները և իրավունքները: Մրցումների սանիտարահիգիենիկ նորմերի ապահովում: Տարբեր կլիմայական, ջերմաստիճանային, ժամանակային պայմաններում մրցումների անցկացման առանձնահատկությունները: Ակլիմատիզացիա բարձրադիր կլիմայական գոտիներում: Ռեակլիմատիզացիա և նրա ազդեցությունը մարզիկի աշխատունակության վրա:

Դոպինգ և հակադոպինգային հսկողություն մրցումների ընթացքում: Դոպինգ հասկացոհություն: Դոպինգ համարվող նյութերի դասակարգում: Հակադոպինգային հսկողության կազմակերպում ՀՀ: Հակադոպինգային հսկողության անցկացման կանոնակարգ: Մրցումների ժամանակ հակադոպինգային հսկողության անցկացման պրոցեդուրան: Կիրառվող պատժամիջոցները: Բժշկական միջոցներ, որոնք կիրառվում են մարզիկների մոտ աշխատունակության վերականգման համար:

Դեղամիջոցներ, նրանց բնութագիրը, ազդեցության մեխանիզմները, ցուցումները և հակացուցումները: Սննդակարգ և վիտամինների ընդունում սպորտում: Ռացիոնալ սննդակարգի նշանակությունը մարզիկի աշխատունակությունը վերականգնելու համար: Համալիր դեղամիջոցների և առանձին վիտամինների օգտագործումը մարզումների տարբեր փուլերում: Մարզիկի վերականգման և աշխատունակության բարձրացման համար կիրառվող ֆիզիկական գործոնները:

Սպորտային մերսում: Մերսման ազդեցության մեխանիզմները: Տեղային, դասական, սեգմենտար մերսում: Վիբրոմերսում, հիդրոմերսում, բարոմերսում: Ապարատային ֆիզիոթերապիա. Ջրաբուժություն. Ռեֆլեկսոթերապիա. Բալնեոթերապիա:

Սպորտային պատոլոգիա: Սպորտային հիվանդությունների և վնասվածքների դասակարգում: Տարբեր սպորտաձևերի ազդեցությունը հիվանդությունների և վնասվածքների զարգացման վրա: Հիվանդության ընթացքը մարզիկների մոտ: Սպորտային վնասվածքներ, նրանց առաջացման պատճառները և դասակարգումը:

Գերլարվածություն և գերմարզվածություն, զարգացման պատճառները մարզիկների մոտ: Քրոնիկ ինֆեկցիոն օջախի և մարզումների դերը գերլարվածության և գերմարզվածության զարգացման մեջ: Գերմարզվածության հատկանիշները, զարգացման փուլերը, կանխարգելումը և բուժումը: Սուր և քրոնիկ գերլարվածություն՝ հատկանիշները, զարգացման պատճառները, կանխարգելումը և բուժումը: Սուր ախտաբանական վիճակներ՝ ուշագնացություն, կոմատոզ վիճակ: Ուշագնացության զարգացման մեխանիզմները մարզիկների մոտ, նրանց կանխարգելումը և բուժումը: Արևային և ջերմային հարված, կլինիկա, կանխարգելում, բուժում: Հիպոգլիկեմիկ վիճակներ մարզիկների մոտ, զարգացման մեխանիզմներ, կանխարգելումը և բուժումը: Կեսոնային հիվանդություն զարգացման մեխանիզմներ, կանխարգելումը և բուժումը: Մարզիկների մոտ ռեաբիլիտացիայի սկզբունքները տարբեր հիվանդությունների, վնասվածքների և ախտաբանական վիճակների ժամանակ: Մարզիկների վերականգման ժամկետները տարբեր հիվանդություններից հետո: Սպորտային ռեաբիլիտացիայի խնդիրները և նպատակները: Ֆիզիկական

ակտիվության դերը մարզիկների վերականգման մեջ: Բուժական ֆիզկուլ-տուրա և սպորտային ռեաբիլիտացիա:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Գրաևսկայա Ն.Դ., Դովլատովա Տ.Ի.,Սպորտային բժշկություն, Դասա-խոս. և գործնական պարապունքների հավաքածու, 2004, 2 հատոր:
2. Դիդուր Մ.Դ. Կոմաշնյա Ա.Վ. Ռեաբիլիտացիայի հիմունքները, Ձեռ-նարկ, 2008, 34 էջ:
3. Եպիֆանով Վ.Ա., Վերականգնողական բժշկություն, 2007, 588 էջ:
4. Եպիֆանով Վ.Ա., Սպորտային բժշկություն, ուս. ձեռնարկ, 2006, 336
5. Պոնոմարենկո Գ.Ն., Ընդհանուր ֆիզիոթերապիա, 2014, 368 էջ:
6. Տեղեկություններ ռեաբիլիտացիոն մեթոդների գործնական կիրառու-թյան մասին՝ www.medscape.com, www.meduhod. ru/components/ reabilitatsia.

13. ՌԱԶՄԱՇՏԱՅԻՆ ԹԵՐԱՊԻԱ

Թերապեվտիկ պրոֆիլի հիվանդների եվ ախտահարվածների բժշկական օգնության կազմակերպումը. Ռազմադաշտային թերապիայի խնդիրները և էությունը: Ռազմադաշտային թերապիայի խնդիրները, նրա էությունը և առանձնահատկությունները: Ռազմադաշտային թերապիայի զարգացման հիմնական շրջանները: Ռազմադաշտային թերապիան Հայրենական Մեծ պատերազմի տարիներին, հետպատերազմյան շրջանում և Արցախյան ազատամարտի ժամանակահատվածում:

Զորքերի մարտական գործունեության պայմաններում ախտահարված-ների և հիվանդների համար թերապևտիկ օգնության կազմակերպումը, բժշկական տեսակավորումն ու ծավալը: Թերապևտիկ օգնության կարիք ունեցող ախտահարվածների և հիվանդների հիմնական խմբերի բնութագիրը: Օգնության կազմակերպման սկզբունքները և ծավալը (առաջին բուժական, նախաբժշկական, առաջին բժշկական, որակա-վորված և մասնագիտացված թերապևտիկ օգնություն): Բուժկետերի և բուժհիմնարկների ախտորոշիչ և այլ հնարավորությունները:

Ախտահարվածների և հիվանդների միաժամանակյա զանգվածային ըն-դումա պայմաններում բուժկետերում և բուժհիմնարկներում բժշկական

տեսակավորման սկզբունքները և նրա անցկացման առանձնահատկությունները: Թերապևտիկ ուղղվածության բուժիմնարկները: Ուժեղացման խմբերը և նրանց դերը միջուկա-յին և քիմիական զենքերի կիրառման դեպքերում: Թերապևտիկ մարտական ախտահարումների ժամանակ կիրառվող հաշվեցուցակային նյութերը:

Ներքին օրգանների փոփոխությունները այրվածքային հիվանդության ժամանակ: Այրվածքային հիվանդության հասկացության որոշումը: Այրվածքային հիվանդության դասակարգումն ըստ շրջանների (շոկ, տոքսեմիա, սեպտիկոտոքսեմիա, առողջացում):

Ախտածագումը: Նյարդային, տոքսիկ, էնդոկրին, ինֆեկցիոն, աուտոիմուն գործոնների, հիպոքսիայի և պլազմայի կորստի դերը այրվածքային հիվանդության զարգացման գործում:

Այրվածքային հիվանդության ընդհանուր համախտանիշների բնութագիրը (շոկ, տոքսեմիա, վարակ, հյուծում): Նյարդային, սրտանոթային համակարգերի, երիկամների, շնչառական և մարսողական օրգանների, արյան և արյունաստեղծ օրգանների փոփոխությունների կլինիկական բնութագիրը: Նյութափոխանակության և ջրաաղային հավասարակշռության խանգարումը: Այրվածքային շոկի ժամանակ անհետաձգելի օգնությունը: Այրվածքային հիվանդության ախտածագումային բուժման սկզբունքները: Վիրավորների և կոնտուզիայի ենթարկվածների ներքին օրգանների հիվանդությունները:

Վնասվածքի ժամանակ ընդհանուր վիսցերալ համախտանիշների և օրգանաախտաբանական փոփոխությունների դասակարգումը: Ընդհանուր համախտանիշների բնութագիրը: Թոքերի, սիրտանոթային համակարգի, մարսողական օրգանների, երիկամների հիվանդությունները, արյան և նյութափոխանակության խանգարումները: Ախտածագումը: Կլինիկայի, ախտորոշման, կանխարգելման և բուժման առանձնահատկությունները:

Ներքին օրգանների փոփոխությունները պայթյունային վնասվածքի ժամանակ: Կոմմոցիոնկոնտուզիոն համախտանիշ: Ախտածագումը: Կլինիկան և բուժումը: Բարդությունների կանխարգելումը: Ծավալային պայթման զենքով ախտահարումների կլինիկական ընթացքի առանձնահատկությունները:

Զինծառայողների ներքին օրգանների հիվանդությունների առանձնահատկությունները: Զինծառայողների տարբեր օրգան-համակարգերի (շնչառական, սրտանոթային, աղեստամոքսային, երիկամների, շարակցական հյուսվածքի և ոսկրամկանային, և այլն) հիվանդությունների ախտածագման, ախտորոշման և բուժման առանձնահատկությունները: Ներքին օրգանների հիվանդություններ ունեցող զինծառայողների փուլային բուժման կազմակերպումը:

ԳԲՀ ալիքների ազդեցությունը մարդու վրա:Ախտահարումների դասակարգումը: Սուր և քրոնիկական ախտահարումների կլինիկան, ախտորոշումը, բուժումը և կանխարգելումը: ԳԲՀ ալիքների գեներատորների հետ աշխատողների դիսպանսեր հսկողության կազմակերպումը:

Ռազմաբժշկական փորձաքննության անցկացումը խաղաղ ու պատերազմական ժամանակ: Ռազմաբժշկական փորձաքննության էությունը, խնդիրներն ու մարմինները: Ռազմաբժշկական փորձաքննության հանձնաժողովների որոշումները խաղաղ ու պատերազմական ժամանակ: Բժշկական հանձնաժողովների որոշումների ձևերը զինապարտների համար: Բժշկական հանձնաժողովների որոշումների ձևակերպման կարգը

Ճառագայթային ախտահարումների կլինիկան և թերապիան. Իոնացնող ճառագայթների կենսաբանական ազդեցության հիմունքները: Արտաքին հավասարաչափ ճառագայթումից առաջացած սուր ճառագայթային հիվանդության պաթոգենեզն ու կլինիկան: Իոնացնող ճառագայթների կենսաբանական ազդեցությունը: Տոքսեմիայի, նյարդային, տրոֆիկ, էնդոկրին, նյութափոխանակության խանգարումների դերը ճառագայթային հիվանդության պաթոգենեզում: Սուր ճառագայթային հիվանդության առանձին համախտանիշների զարգացման մեխանիզմը:

Սուր ճառագայթային ախտահարուների դասակարգումը:

Սուր ճառագայթային հիվանդության ոսկրածուծային ձևը: Հիվանդության ընթացքի բնութագիրը ըստ շրջանների: Հիվանդության առաջին, երկրորդ, երրորդ և չորրորդ աստիճանի ծանրության կլինիկական պատկերը: Ոսկրածուծի և արյան փոփոխությունները: Վաղ ախտորոշումը: Ախտաբանական-անատոմիական փոփոխությունները: Սուր ճառագայ-

թային հիվանդության աղիքային, տոքսեմիկ և ուղեղային ձևերի կլինիկական ընթացքի առանձնահատկությունները:
Անհավասարաչափ երկարատև, համակցված և նեյտրոնային ճառագայթումից առաջացած հիվանդություն: Համատեղված ճառագայթային ախտահարումներ: Ճառագայթային հիվանդության կլինիկայի առանձնահատկությունները կախված ճառագայթման երկրաչափական դիրքից: Նեյտրոնային ճառագայթումից առաջացած ճառագայթային հիվանդության կլինիկայի առանձնահատկությունները: Սուր ճառագայթային հիվանդություն երկարատև ոչ հավասարաչափ ճառագայթումից ռադիոակտիվ ամպի հետքի վրա: Ներքին ճառագայթումից առաջացած ճառագայթային հիվանդության ախտորոշման և կլինիկական ընթացքի առանձնահատկությունները: Համատեղված ռադիացիոն վնասվածքների կլինիկայի և ախտորոշման առանձնահատկությունները:
Սուր ճառագայթային ախտահարումների ժամանակ բուժտարհանման փուլերում բժշկական տեսակավորումը և օգնության ծավալը: Ճառագայթային հիվանդության բուժման ընդհանուր սկզբունքները: Գնդում ճառագայթային ախտահարումների բժշկական տեսակավորման կազմակերպումը: Համակցված և նեյտրոնային ճառագայթումից սուր ճառագայթային հիվանդության բուժման առանձնահատկությունները: Համատեղված ճառագայթային ախտահարումների բուժման սկզբունքները:
Թունավոր նյութերի ախտահարումների կլինիկան եվ թերապիան. Նյարդալուծանքային ազդեցության թունանյութերով ախտահարումների կլինիկան և բուժումը: Ընդհանուր թունաբանական բնորոշումը: Ախտահարումների ախտածագումը: Ֆոսֆորային թունանյութերի ացետիլխոլինէսթերազային, ուղղակի (ացետիլ-խոլինանմանատիպ) և սենսիբիլիզացնող հատկությունները: Ախտահարումների կլինիկայում մուսկարինային և նիկոտինատիպ արդյունքները: Թեթև, միջին և ծանր աստիճանի ախտահարումների ախտորոշումը և կլինիկան: Ախտաբանական անատոմիական փոփոխությունները: Հոգեկան, նյարդաբանական և մարմնավոր բարդությունների ընդհանուր բնութագիրը: Պսիխոզներ, ասթենիզացիա, հիպոկինեզներ, մկանային թուլություն, պարեզներ, պարալիչներ, նևրիտներ: Էնդոկրին խանգարումներ: Նեյրոցիրկուլյատոր խանգարում-

ներ, արյան պսակաձև շրջանառության, սրտամկանի ռիթմի և հաղորդչականության խանգարումներ: Բրոնխոսպաստիկ կրիզների կրկնումներ, բրոնխիտներ, թոքաբորբեր: Աղեստամոքսային համակարգի հյութազատիչ և շարժողական ֆունկցիաների խանգարումներ: Ախտահարվածների բժշկական տեսակավորման սկզբունքները: Բժշկական տարահանման փուլերում անհետաձգելի օգնությունը: Հակաթունային թերապիայի մեթոդների հիմնավորումը: Խոլինոլիտիկներ և խոլինեսթերազայի վերականգնիչներ: Ժամանակակից հակաթույներին ներկայացվող պահանջները և նրանց օգտագործման հնարավորությունների բնութագիրը: Բուժկետերում և բուժիմնարկներում թերապևտիկ օգնության ծավալը:

Տեխնիկական հեղուկներով և մի շարք կենցաղային նյութերով թունավորումներ: Տարբեր տեխնիկական միջոցներից առաջացած սուր թունավորումների կլինիկան, ախտորոշումը, անհետաձգելի օգնությունը: Կենցաղային թունավորումներ: Ցիանիդներով և ածխածնի օքսիդով գազով թունավորումների կլինիկան և բուժումը: Ցիանիդների թունաբանական բնութագիրը: Ախտածագումը: Առանձին ձևերի կլինիկական բնութագիրը: Քլորցիանով ախտահարումների ժամանակ կլինիկական երևույթների առանձնահատկությունները: Ախտորոշումը:

Հակաթունային թերապիայի մեթոդների հիմնավորումը (ցիանիդների քայքայման բնական ուղիների ակտիվացում, մեթհեմոգլոբինի առաջացում, ջրածնի կապում և այլն): Ընդունված հակաթույներ: Ախտանշանային բուժում: Ախտահարվածների բժշկական տեսակավորումը և նրանց թերապևտիկ օգնության կազմակերպումը: Ելքը:

Շմոլ գազի թունաբանական բնութագիրը: Ազդեցության մեխանիզմը: Կլինիկական ձևերը: Ախտորոշումը: Ախտաբանական անատոմիական փոփոխությունները: Անհետաձգելի օգնությունը և բուժումը:

Մաշկաթարախային թունանյութերով ախտահարումների կլինիկան և բուժումը: Իպրիտների թունաբանական բնութագիրը: Ախտահարումների պաթոգենեզը: Ծծմբային իպրիտով ախտահարումների կլինիկական բնութագիրը: Գազանման իպրիտի ազդեցության ժամանակ մաշկային ախտահարումների տիպիկ տեղակայումը: Մաշկի ախտահարումների ընթացքն ու ելքը: Աչքերի ախտահարումն իպրիտով: Շնչառական

օրգանների ախտահարումը (ռինոֆարինգոլարինգիտներ, տրախեոբրոնխիտներ, նեկրոտիկ թոքաբորբեր): Մարսողական օրգանների ախտահարումները բերանի խոռոչից թունավորումների ժամանակ:
Իպրիտով թունավորման ընդհանուր նշանները (արյունաստեղծման փոփոխություններ, սիրտ-անոթային և նյարդային համակարգերի, նյութափոխանակության խանգարումներ): Ախտաբանական անատոմիական փոփոխություններ: Ազոտային իպրիտով ախտահարումների կլինիկական ընթացքի առանձնահատկությունները: Բուժման ընդհանուր սկզբունքները: Բժշկական տեսակավորումը: Թերապևտիկ օգնության ծավալը:
Լուիզիտի թունաբանական բնութագիրը: Ախտածագումը: Կլինիկական պատկերը: Շնչառական թունավորումներ: Մաշկային ծածկույթների և աչքերի ախտահարումները: Պերօրալ թունավորումներ: Ընդհանուր ազդեցության նշանները: Ախտորոշումը: Ախտաբանական անատոմիական փոփոխությունները: Հակաթունային թերապիայի հիմնավորումը: Բժշկական տեսակավորում ու թերապևտիկ օգնության ծավալ:
Խեղդող ու գրգռող գործողության թունանյութերով ախտահարումների կլինիկան և բուժումը: Ընդհանուր թունաբանական բնութագիրը: Ֆոսգենով և դիֆոսգենով ախտահարումների կլինիկական պատկերը: Թոքերի տոքսիկ այտուց: Ախտաբանական անատոմիական փոփոխություններ: Ախտահարման տարբեր շրջաններում անհետաձգելի օգնությունը և բուժումը:
Պայքարը թթվածնային քաղցի, այրան շրջանառության և այլ ախտաբանական երևույթների դեմ:
Բժշկական տեսակավորումը: Բուժկետերում և բուժհիմնարկներում թերապևտիկ օգնության ծավալը: Ելքը:
Գրգռիչ գործողության թունանյութերի ընդհանուր թունաբանական բնութագիրը: Ախտահարումների կլինիկան, ախտորոշումը, անհետաձգելի օգնությունը, բուժումը:

Ռազմամասնագիտական հիվանդությունների կլինիկան և թերապիան

Հրթիռային վառելիքի բաղադիրչներով ախտահարումների կլինիկան և բուժումը: Հրթիռային վառելիքի կազմում այրիչները և օքսիդացնողները: Ախտահարումների դասակարգումը:

Օքսիդացնողներ: Թունաբանական բնութագիրը: Սուր թունավորումների ժամանակ կլինիկական պատ-կերը: Մաշկի, աչքերի, շնչառական օրգանների ախտահարումները: Ընդհանուր ազդեցությունը: Թոքերի տոքսիկ այտուց: «Նիտրիտային արդյունք»: Սիրտանոթային համակարգի խանգարումներ: Ախտաբանական անատոմիական պատկերը: Սուր ախտահարումների ախտորոշումը: Սուր թունավորումների բարդությունները և հետևանքները: Կանխարգելումը և բուժումը: Մաշկի, աչքերի ախտահարումների և թոքերի այտուցի ժամանակ բուժկետերում և բուժհիմնարկներում անհետաձգելի օգնությունը: Խրոնիկ ախտահարումներ: Կլինիկան: Նյարդաբանական խանգարումներ, հեմոդինամիկ փոփոխություններ, լյարդի տոքսիկ ախտահարումներ, աղեստամոքսային համակարգի, շնչառական օրգանների հիվանդություններ:

Հրթիռային վառելիքի այրիչ բաղադրամասերը: Հիդրազինը և նրա ածանցյալները: Ընդհանուր թունաբանությունը: Սուր թունավորումների կլինիկան: Տեղային և ընդհանուր ազդեցությունը: Ախտորոշումը: Ախտաբանական-անատոմիական փոփոխություններ: Ախտածագումը: Կանխարգելումը: Բուժումը: Խրոնիկ թունավորումների կլինիկան, կանխարգելումը և բուժումը: Ալիֆատիկ և արոմատիկ ամիններ: Ամոնիակ: Թունաբանական բնութագիրը: Ախտահարումների կլինիկան: Տեղային և ընդհանուր գործողությունը: Ախտորոշումը: Անհետաձգելի օգնությունը և բուժումը: Բորաջրածիններ: Թունաբանական բնութագիրը: Թունավորումների կլինիկան: Բուժումը:

ԳԲՀ ալիքներով ախտահարումներ: ԳԲՀ ալիքների կենսաբանական ազդեցությունը: Ախտահարումների դասակարգումը: Սուր և խրոնիկ ախտահարումների կլինիկան, ախտորոշումը, բուժումը և կանխարգելումը: ԳԲՀ ալիքների գեներատորների հետ աշխատողների դիսպանսեր հսկողության կազմակերպումը:

Գնդի բուժկետում լաբորատոր եվ գործիքային հետազոտման մեթոդներ. Գնդի բուժկետում լաբորատոր և գործիքային հետազո-

տությունների կազմակերպումը: Գնդի բուժկետում լաբորատոր և գործիքային հետազոտությունների ծավալը: Անհրաժեշտ սարքավորումներ, դրանց կիրառման կարգը:

Անհետաձգելի թերապեվտիկ օգնության կազմակերպումը գնդի բուժկետում. Գնդի բուժկետում կյանքի համար վտանգ սպառնացող վիճակների ժամանակ անհետաձգելի թերապևտիկ օգնությունը: Գնդի բուժկետում անհետաձգելի թերապևտիկ օգնության կազմակերպումը: Գնդում առավել շատ հանդիպող կյանքի համար վտանգ սպառնացող վիճակների բնութագիրը և գնդի բուժկետում անհետաձգելի թերապևտիկ օգնության սկզբունքները: Գնդում տարբեր պատճառներից առաջացած սուր թունավորումների, սուր սրտային և անոթային անբավարարության, նյարդահոգեկան գրգռվածության, կծկումային համախտանիշի ախտորոշումը և գնդի բուծկետում անհետաձգելի օգնության ցուցաբերումը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հիմնական

1. Ճառագայթային ախտահարումներ. Ուս. ձեռնարկ, Գալստյան Ս.Գ., Արզումանյան Ն.Ռ., 2008թ., Երևան
2. Զինծառայողների ներքին օրգանների հիվանդությունների ախտածագման, կլինիկայի և բուժման առանձնահատկությունները, Ուս. ձեռն., Գալստյան Ս.Գ., ՆարիմանյանՄ. Զ., ԾատուրյանՎ.Վ., Սարգսյան Մ.Վ., 2008թ. Երևան
3. Գործող բանակում թերապևտիկ օգնության կազմակերպումը. Մեթոդական ցուցումներ, Մխիթարյան Դ.Ս., Դանիելյան Ա.Գ., Ե. 2007թ.,
4. Գերբարձր հաճախականության էլեկտրամագնիսական դաշտի ազդեցությանը ենթարկվող անձանց ծառայողական գործունեության բժշկական հսկողության մասին: Մեթոդական ցուցումներ Փարսդանյան Ա.Մ., Մխիթարյան Դ.Ս., Գալստյան Ս.Գ., Սահակյան Ք. Մ.,Ե. 2006թ.,

Լրացուցիչ

5. Внутренние болезни. Военно-полевая терапия. Раков А.Л., Сосюкин А. Е., 2003. Санкт-Петербург
6. Военно-полевая терапия. Гембицкий Е.В., Комаров Ф.И., 1983. М.